

PO LETNIH SKUPŠČINAH ORGANIZACIJ SZDL

Skrb za razvoj delavskega upravljanja in komun glavna vsebina dela organizacij SZDL

Organizacije SZDL so v razdobju od lanskega leta skupščinskih volitev do letošnjih letnih zborov nedvomno napravile korak naprej. Tržaška kriza je med našimi ljudmi sprožila val ogorčenja in razgibala domoljubna čustva v sihernem mestu, siherni vasi; priprave na volitve v skupščino novembra lani so bile zato le nekakšen postoteren manifestativni odraz splošnega porasta patriotične in idejne zavesti vsakega člana Socialistične zveze.

Ce hočemo oceniti delo organizacij SZDL od tedaj pa do danes, se moramo opirati tudi na ugotovitve, v koliko in kako so uspeli ohraniti množično razgibanost članstva in jo zajeti v ustrezne organizacijske oblike. V tolimskem okraju je n. pr. opaziti, da so v času omenjenih dveh dogodkov preteklega leta odbori SZ znali razširiti svoj vpliv na vsa področja družbenega življenja in ga pozneje tudi bolj ali manj ohraniti. V Novakovi se je n. pr. odbor zavzel za elektrifikacijo vasi, pri čemer je našel polno podporo Okrajnega komiteja ZKS. Zanimanje organizacije za prečeka gospodarske vprašanja vasi pa je povzročilo, da se je v kratkem priglasi 60 novih članov. Delo Socialistične zveze v tolimskem okraju so tudi številni tečajji, med njimi gospodinjstvi, ki ga je vso zimo obiskovalo okrog 60 žensk. Tudi kulturni program je

v tolimskem okraju precej obširen: kulturno prosvetna sekcija SZDL pripravlja za letošnje poletje med drugimi tudi režiserski tečaj za »Svobode«, v jeseni pa kratko pevovodsko šolo. Tolimski okraj namreč šteje okrog tisoč navdušenih pevcev, izmed katerih jih bo za rojstni dan maršala Tita, na tradicionalni mladinski festivalu, nastopilo okrog 800. Zelo delavna je tudi ljudska univerza, v okviru katere je bilo preko zime 277 predavanj splošno izobraževalne skupine in 200 predavanj o strokovnih, kmetijskih vprašanjih.

Razvoj dejavnosti Socialistične zveze se v posameznih okrajih nedvomno razvija po specifični gospodarsko politični strukturi. Tako v industrijsko dokaj razvitem radovljiškem okraju posvečajo največ skrbj delavskemu upravljanju in razvoju komun. Večkratni posveti občinskih odborov v Kropi, Radovljici, Gorjah itd. so precej pomagali komunalnim in uslužnostnim podjetjem, ki je v njih delavsko upravljanje najbližje. V Kropi so n. pr. razčistili pojme o nerentabilnosti podjetja »Sekira«. Ugotovili so, da vzroki za negospodarsko poslovanje ne tiče v previsokih družbenih obveznostih, pač pa v slabi organizaciji dela in kvaliteti izdelkov. SZDL v radovljiškem okraju je mnogo prispevala tudi za organizacijsko ureditev občinskih odborov in njihovih svetov. Pred člani so nekajkrat poročali o svojem delu zlasti tajniki in predsedniki, ki bi hoteli opravljati svoje dolžnosti mimo občinskih svetov in komisij. Razen v Kranjski gori in Crnvcu, »jer so taki primeri še zmerom pogosti, je Socialistična zveza sko-

raj povsod ugodno vplivala na delo občinskih upravnih teles. Ti posveti kot oblika družbene kontrole so ne samo vzbudili zanimanje volivcev, članov SZDL za delo podjetij v njihovi občini, temveč so razbili tudi oportunistično naziranje nekaterih upravnikov, knjigovodij itd., češ, ljudi prav nič ne briga, kako poslujejo »državna« podjetja.

V kranjskem okraju je dejavnost SZDL naproti lanskemu letu nekoliko popustila, čeprav je po zadnjem okrajnem plenumu črti izboljšanje. V Cerkljah, Senčurju itd. je organizacijsko življenje najmanj razgibano, saj tam tudi zborov volivcev ne sklicujejo redno, čeprav bi jih po zakonu o ljudskih odborih morali sklicevati. Zato ni čudno, da ljudje ne vedo, kakšni sveti in komisije so pri občinskih ljudskih odborih in kam naj se obrnejo po pojasnila. V kranjskem okraju se okrog 75% organizacij ni sestalo vse leto, mnogi odbori pa so še vedno nesamostojni in pojmujejo svojo vlogo le kot izvrševalci »direktiv« z okraja in zgolj kot nekakšna transmisija ZK.

V postojnski občini je najslabši odbor SZDL v Begunjah:

tam se niti tajnik niti predsednik ne udeležujeta občnih zborov svojih organizacij. Spricho popolne nedejavnosti pa je tudi drugod (n. pr. v Jabolnici in Jelšanah) čutili oportunistična stremeljenja nekaterih ljudi, češ kaj bi volili nove ljudi, potrdimo kar stari odbor, saj ta nas je dobro vodil.

V Ljubljani je aktivnost SZDL kaj raznolika. Glede na to, da ima Ljubljana kot upravno središče Slovenije idejno politično močne kadre, je opaziti premajhen vpliv komunistov na politično življenje terenskih organizacij. Vendar je treba tudi med posamezniki, po socialni in gospodarski strukturi sorodnimi tereni razlikovati, saj n. pr. velja teren Ajdovščina po zantimvih predavanjih, živahnih kulturnih prireditvah itd. za enega izmed najbolj razgibanih, medtem ko teren Ivana Cankarja vse od lanskega množičnih akcij bolj ali manj živetari. Vse to kaže, da tudi v Ljubljani mnogi komunisti, člani Socialistične zveze, še niso domeli svoje vloge, ki jo je nakazal IV. plenum ZKJ in jo je opredelil tov. Tito na nedavnem kongresu ZK Srbije. N. Z.

Člani prve slovenske narodne vlade na tribuni med zborovanjem 5. maja 1945. leta v Ajdovščini

Ajdovščina je proslavila zgodovinski dogodek

Ajdovščina, 5. maja. V spomin na veliki dogodek, ki bo ostal neizbrisn v naši zgodovini, ko je bila 5. maja 1945. leta v svobodni Ajdovščini ustanovljena prva slovenska vlada, so danes v tem prijaznem središču Zgornje Vipavske doline slovesno praznovali občinski praznik.

Sinoči je bil v počastitev občinskega praznika v kinodvorani koncert mešanega mladinskega pevskega zbora tukajšnje gimnazije. Letos ustanovljeni zbor je pod vod-

stvom profesorja Matičiča zapel 17 narodnih in umetnih pesmi ter žel navdušen priznanje občanov.

V isti dvorani, kjer je bila 5. maja 1945. leta ustanovljena prva slovenska narodna vlada, je bila danes dopolne slavnostna seja ObLO. Razen odbornikov, predstavnikov družbenih organizacij in JLA ter zastopnikov občin iz Crniča, Branika in Vipave sta se seje udeležila tudi republiška ljudska poslanka goriškega okraja Mirko Remec in Cvetka Vodopivec.

Najprej so izvolili tričlansko delegacijo, ki je odnesla venec na grob narodnih herojev v Ljubljano, kjer so pokopani posmrtni ostanki prvega predsednika slovenske narodne vlade tovariša Borisa Kidriča. Za tem je predsednik ObLO ljudskega odbora tovariš Fišer poročal o povojnem razvoju, o uspehih občine Ajdovščine ter o delu organov ljudske oblasti.

Po pozdravnem govoru zastopnika JLA in predsednika OLO Gorica so poslali pozdravni brzojavki predsedniku LSRS Mihi Marinku in vdovi pokojnega tov. Kidriča tovarišice Zdenki Kidrič.

V okviru prireditve v počastitev občinskega praznika je bilo danes dopolne tudi šahovsko tekmovanje mladincev, popoldne pa nogometna tekma. Zvečer je gostovalo Gledališče za slovensko Primorje iz Postojne; igrali so »Našo kri« Franca S. Finžgarja. M. D.

Norveški poslanik na grobu neznanega junaka

Beograd, 5. maja. Novi norveški poslanik v Jugoslaviji g. Francis Irgens je položil danes venec na grob neznanega junaka na Avali. Navzoči so bili predstavniki državnega tajništva za zunanje zadeve in JLA.

Graditev šol v BiH

Beograd, 5. maja (Tanjug). Za zgraditev poslopij srednjih in srednjih strokovnih šol v BiH bodo porabili letos 1.127 milijonov din. Med drugim bodo zgradili poslopja za gimnazije v Bihaču, za srednjo kmetijsko šolo v Bijeljini, za gimnazijo v Dobruju itd. Nekaj denarja bodo dobili iz republiškega proračuna, nekaj pa bodo prispevali ljudski odbori okrajev in mest.

Podpredsedstvo Dobrovoja Radosavljevića je bila danes prva seja novega upravnega odbora Narodne banke FLRJ. Na dnevnem redu je bilo: poročilo o poslovanju banke v letu 1953, ter poslovanje v letu 1954, izpolnitev lanskega finančnega plana ter finančni in investicijski plan za leto, tarife, provizija in stroški za storitve v bančnih poslih, osnutek statuta banke, statut zavoda za izdelavo bankovcev, predlog za kovanje novih po 10 in 20 din ter pravilnik o sprejemanju uslužbencev.

Guverner Vojin Guzina je na kratko obrazložil poročilo o poslovanju banke v letu 1953. Dostaknil se je nekaterim problemom iz letošnjega bančnega poslovanja, ki so nastali spricho prehoda na novi kreditni sistem. Praksa je vsilila potrebo, da nastanejo nekatere spremembe v načinu kreditiranja. V tem smislu je postavil nekatere predloge, ki zadevajo podeljevanje stalnega dela obratnih sredstev.

Tu gre predvsem za določene popravke v podeljevanju stalnega dela obratnih sredstev. Na natečajih so bila ta sredstva enakomerno razdeljena: nekatere gospodarske acije pa tudi celotne panoge so dobile znatno več, kot so potrebovale, vtem ko so druge dobile le najmanjši znesek. Zato bi morali že sedaj napraviti določene popravke, predvsem v tistih primerih, kjer povzroča pomanjkanje kreditnih sredstev motnje v proizvodnji in prometu. Seveda bi tudi po popravkih skupna vsota ne smela preseči prvotno določene. Vzponredno bi bilo treba proučiti tudi možnosti za spremembe v samem sistemu kreditiranja.

Druga sprememba bi bila v tem, da bi banka zunanjetrgovinskim podjetjem neposredno podeljevala kredite. Ta podjetja, zlasti tista, ki se ukvarjajo z odkupom in izvozom blaga, pogosto potrebujejo sredstva za izpolnitev različnih zunanjetrgovinskih pogodb. Zato ne bi kazalo, da bi jih vključevali v sedanje natečaje.

Glede pomena kreditiranja v našem gospodarstvu in značaj kreditnega poslovanja bi se bilo treba po mnenju tov. Guzine že sedaj lotiti specializacije v kreditnem poslovanju, in sicer z ustanavljanjem poslovnih bank za posamezna gospodarska področja. Za sedaj bi začeli ustanavljati poslovne banke za uvoz in izvoz ter za kreditiranje kmetijstva.

S prehodom na novi sistem kreditiranja so se pojavile težnje po kreditih preko dejanskih potreb. Da bi se omejilo to čezmerno povpraševanje, bo banka strože izvajala člen 4. uredb, po katerem je pooblaščen presojeti plačilno sposobnost pa tudi potrebe posameznih gospodarskih organizacij.

Tovariš Guzina je poudaril, da je med posameznimi kmeti veliko zanimanja za kredite. Sklenili so, da bodo že sedaj v okviru veljavnega kreditnega sistema izvedli potrebne popravke in posebej obravnavali možnost za spremembe v samem kreditnem sistemu.

Knjige za Slovensko Primorje

Zveza prijateljev mladine Slovenije je na zadnjem občnem zboru v Ljubljani med drugim sklenila tudi to, da bo po vsej Sloveniji organizirala nabiralno akcijo pod geslom: »Naši Primorski čimveč knjig.« Knjige in denar zanje naj bi zbirali po vseh šolah, po pionirskih in mladinskih organizacijah, po uradih in ustanovah ter po naših podjetjih in sindikalnih organizacijah. Vsakdo naj prispeva, kolikor more in kar more, knjigo ali denar. Vsakdo naj bi to akcijo podprl, da bi nabrali čimveč knjig in denarja, s katerim bi izpopolnili zbirke primorskih knjižnic z mladinskimi in drugimi knjigami. Po nekod so že pričeli zbirati sredstva v ta namen. Akcijo bi zaključili 31. avgusta, do takrat pa bi knjige pošiljali na Zvezo prijateljev mladine v Ljubljano. Tomšičeva ulica 9. Oktobra meseca, ko bo Teden otroka, pa bi knjige poklonili šolskim in javnim knjižnicam po vsej Primorski.

Ta akcija naj pokaže našo ljubezen do Primorcev, ki s jim fašisti z tirali slovenski jezik, slovensko kulturo, zlasti pa slovensko knjigo, in nato voljo pomagati krajem, ki so najdelj trpeli pod fašizmom. K.

DNEVNA KRONIKA

Sindikalna delegacija naših železničarjev pojde v Belgijo

Beograd, 5. maja (Tanjug). Konec tega tedna odputuje v Bruselj sindikalna delegacija naših železničarjev. V Belgiji se bo mudila osem dni. Seznanila se bo z delom in organizacijo belgijskih sindikatov in obiskala več železniških središč. Delegacija, ki jo bo vodil predsednik Centralnega odbora Sindikata železničarjev Jugoslavije Rade Vujović, bo gost Sindikata belgijskih železničarjev.

Strokovnjak OZN za rehabilitacijo slepih v Jugoslaviji

Beograd, 5. maja (Tanjug). V upravi za gospodarsko in tehnično pomoč v Beogradu so zvedeli, da prispe ta mesec v Jugoslavijo strokovnjak OZN za rehabilitacijo slepih Šved Tore Gister. V Jugoslaviji bo ostal dva meseca. Z našimi strokovnjaki in pristojnimi ustanovami bo proučil razna vprašanja v zvezi z rehabilitacijo slepih in nudil strokovno pomoč v vprašanjih, nanašajočih se na organizacijo te službe.

Za vzgojo naših otrok

Beograd, 5. maja (Tanjug). V ponedeljek 10. in 11. maja bo v Beogradu skupščina Sveta društev za vzgojo in skrb za otroke Jugoslavije. Nad 200 delegatov iz vseh republik ter 18 predstavnikov druš-

Pred spremembami v kreditnem sistemu

S seje upravnega odbora Narodne banke FLRJ

Podpredsedstvo Dobrovoja Radosavljevića je bila danes prva seja novega upravnega odbora Narodne banke FLRJ. Na dnevnem redu je bilo: poročilo o poslovanju banke v letu 1953, ter poslovanje v letu 1954, izpolnitev lanskega finančnega plana ter finančni in investicijski plan za leto, tarife, provizija in stroški za storitve v bančnih poslih, osnutek statuta banke, statut zavoda za izdelavo bankovcev, predlog za kovanje novih po 10 in 20 din ter pravilnik o sprejemanju uslužbencev.

Guverner Vojin Guzina je na kratko obrazložil poročilo o poslovanju banke v letu 1953. Dostaknil se je nekaterim problemom iz letošnjega bančnega poslovanja, ki so nastali spricho prehoda na novi kreditni sistem. Praksa je vsilila potrebo, da nastanejo nekatere spremembe v načinu kreditiranja. V tem smislu je postavil nekatere predloge, ki zadevajo podeljevanje stalnega dela obratnih sredstev.

Tu gre predvsem za določene popravke v podeljevanju stalnega dela obratnih sredstev. Na natečajih so bila ta sredstva enakomerno razdeljena: nekatere gospodarske acije pa tudi celotne panoge so dobile znatno več, kot so potrebovale, vtem ko so druge dobile le najmanjši znesek. Zato bi morali že sedaj napraviti določene popravke, predvsem v tistih primerih, kjer povzroča pomanjkanje kreditnih sredstev motnje v proizvodnji in prometu. Seveda bi tudi po popravkih skupna vsota ne smela preseči prvotno določene. Vzponredno bi bilo treba proučiti tudi možnosti za spremembe v samem sistemu kreditiranja.

Druga sprememba bi bila v tem, da bi banka zunanjetrgovinskim podjetjem neposredno podeljevala kredite. Ta podjetja, zlasti tista, ki se ukvarjajo z odkupom in izvozom blaga, pogosto potrebujejo sredstva za izpolnitev različnih zunanjetrgovinskih pogodb. Zato ne bi kazalo, da bi jih vključevali v sedanje natečaje.

Glede pomena kreditiranja v našem gospodarstvu in značaj kreditnega poslovanja bi se bilo treba po mnenju tov. Guzine že sedaj lotiti specializacije v kreditnem poslovanju, in sicer z ustanavljanjem poslovnih bank za posamezna gospodarska področja. Za sedaj bi začeli ustanavljati poslovne banke za uvoz in izvoz ter za kreditiranje kmetijstva.

S prehodom na novi sistem kreditiranja so se pojavile težnje po kreditih preko dejanskih potreb. Da bi se omejilo to čezmerno povpraševanje, bo banka strože izvajala člen 4. uredb, po katerem je pooblaščen presojeti plačilno sposobnost pa tudi potrebe posameznih gospodarskih organizacij.

Tovariš Guzina je poudaril, da je med posameznimi kmeti veliko zanimanja za kredite. Sklenili so, da bodo že sedaj v okviru veljavnega kreditnega sistema izvedli potrebne popravke in posebej obravnavali možnost za spremembe v samem kreditnem sistemu.

Knjige za Slovensko Primorje

Zveza prijateljev mladine Slovenije je na zadnjem občnem zboru v Ljubljani med drugim sklenila tudi to, da bo po vsej Sloveniji organizirala nabiralno akcijo pod geslom: »Naši Primorski čimveč knjig.« Knjige in denar zanje naj bi zbirali po vseh šolah, po pionirskih in mladinskih organizacijah, po uradih in ustanovah ter po naših podjetjih in sindikalnih organizacijah. Vsakdo naj prispeva, kolikor more in kar more, knjigo ali denar. Vsakdo naj bi to akcijo podprl, da bi nabrali čimveč knjig in denarja, s katerim bi izpopolnili zbirke primorskih knjižnic z mladinskimi in drugimi knjigami. Po nekod so že pričeli zbirati sredstva v ta namen. Akcijo bi zaključili 31. avgusta, do takrat pa bi knjige pošiljali na Zvezo prijateljev mladine v Ljubljano. Tomšičeva ulica 9. Oktobra meseca, ko bo Teden otroka, pa bi knjige poklonili šolskim in javnim knjižnicam po vsej Primorski.

Ta akcija naj pokaže našo ljubezen do Primorcev, ki s jim fašisti z tirali slovenski jezik, slovensko kulturo, zlasti pa slovensko knjigo, in nato voljo pomagati krajem, ki so najdelj trpeli pod fašizmom. K.

Skupščina Stalne konference mest

(Nadaljevanje s 1. strani)

O vprašanjih zdravstvene službe v mestih in mestnih občinah je obširno govoril predsednik zdravstvene komisije MLO Zagreba Marijan Krenik. Opozoril je na zaostanost naše zdravstvene službe, ki je pod pritiskom razmer posvetila glavno pozornost zdravljenju bolnikov, profilakso in preventivno delo pa je zapostavljalo. Govoril je tudi o vlogi ljudskih odborov v organizaciji zdravstvene zaštite. Razen upravnog administrativnega nadzorstva nad delom zdravstvene službe, ki je v rokah ljudskih odborov, je

poudaril tudi potrebo po strožjem strokovnem nadzorstvu v ustreznih zdravstveni ustanovi. S tem ne bi kršili načela samoupravljanja, ohranili pa bi kontinuiteto strokovnosti organizacij zdravstvene službe. To načelo je bilo doslej zaradi pretežno administrativnega upravljanja zdravstvene službe zapostavljeno.

Poročilo poudarja, da bi bilo koristno in potrebno ustanoviti posebne svete za ljudsko zdravje in posebne za socialno skrbstvo, kajti ločeni sveti bi lahko pravilneje obravnavali bolj zamotana vprašanja s prvega in drugega področja. Poročilo govori tudi o odnosu zdravstvene službe in zavodov za socialno zavarovanje ter poudarja, da bi bilo treba pobijati težnje, katerih cilj je ustanovitev posebnih zdravstvenih služb socialnega zavarovanja. Glede samoupravljanja, ki se je v zdravstvenih ustanovah komaj začelo, poudarja poročilo, da bi bilo treba skrbneje izbirati člane zunaj zdravstvenih kolektivov.

Poročilo o teh vprašanjih, ki ga je predlagal MLO Kragujevac, ni bilo prebrano, ker je bilo razmnoženo in razdeljeno med delegate.

Po odmoru se je začela načelna razprava o vprašanjih socialne zaštite in organizaciji zdravstvene službe. V razpravo so posegali predstavniki Splita, Karlova in Rume. Predstavniki manjših mest so ugotavljali, da obravnavajo poročila samo probleme velikih mest. Potem so delegati sprejeli predlog predsedstva, naj se delo nadaljuje po komisijah.

Devizni tečaji 5. maja 1954

Valuta	Ljubljana	Zagreb	Sred. drž.	azio %
1 ameriški dolar	848.-	833.37	177.79	
1 angleški funt	2.351.88	2.353.45	180.41	
100 nemških mark	17.150.-	17.153.37	140.15	
100 belg. frankov	2.248.35	2.248.35	274.73	
100 franc. frankov	255.-	260.-	208.29	
100 švic. frankov	17.100.-	17.045.58	148.46	
100 ital. lir	122.-	121.08	132.54	
100 Lit. STO	114.48	114.48	135.30	
100 holand. forintov	20.060.-	20.060.-	154.35	
100 šved. krog	1.815.-	1.807.68	176.51	
1 egipt. funt	801.25	800.56	109.84	
1 obr. dolar Avstrija	593.-	590.-	166.83	
1 obr. dolar Finska	715.-	712.24	96.67	
1 obr. dolar Grčija	597.-	597.86	137.41	
1 obr. dolar Turčija	624.-	624.17	99.25	
1 obr. dolar Brazil			108.06	

Na današnjem sestanku je bilo prometa 39,25 milijonov din. Večji zneski so bili zaključeni v avstro-dolarjih, italijanskih lirah in nem. markah. Tečaja za ital. in tržaško lito sta nekoliko porasla zaradi večjega povpraševanja, medtem ko so ostali tečaji ostali na ravni zadnjih srednjih tečajev. Neprodano je ostalo 1400 angl. funtov pri tečaju ponudbe 2345 din ter 1000 avstro-dolarjev pri tečaju 806 din.

V tekočem mesecu se bodo vršili posebni sestanki na dan 8., 18. in 27. maja.

SPORED PROSLAV ob 110-letnici rojstva Josipa Jurčiča

Od 2. do 8. maja 1954 Kulturni teden na Muiljavi in v Ivančni gorici.

Akademija v Ljubljani v četrtek 6. maja 1954 v veliki dvorani Slovenske filharmonije. Začetek ob 18. uri. 1. Davorin Jenko: Kosovo, uvertura; 2. Dr. Mirko Rupel: Slavnostni govor; 3. Jurčič: Jesensko noč med slovenskimi poljari, recitira član SNG Ivan Cesar; 4. Jurčič-Polli: Krjavčeva balada o hudcu, poje član SNG Lado Korošec; Jurčič: Domov (odlomke), recitira član SNG Stane Sever; 5. Jurčič: Hči mestnega sodnika (odlomke), recitira član SNG Ivan Jerman; 6. Jurčič-Polli: Deseti brat, arija; poje član SNG Franc Langus; 7. Jurčič: Kamen na grob, recitira član SNG Stane Sever; 8. Jurčič: Deseti brat (odlomke), recitira članica SNG Helena Erjavčeva; 9. Jurčič-Polli: Deseti brat, zaključni duet Manice in Lova; poje člana SNG Vilma Bukovec in Janez Lipušček. Sodelujeta zbor in orkester ljubljanske Opere, dirigira Samo Hubad.

Svečana otvoritev Jurčičeve sobe na Muiljavi 9. maja 1954. Začetek dopoldne ob 10.30 pred pisateljevo rojstno hišo: 1. Himna; 2. Otvoritev prostora; 3. Delava je požrtev, poje moški zbor KUD »Josip Jurčič«; 4. Dr. Anton Slodnjak: Slavnostni govor; 5. Stanko Premrl: Slovenska pesem; 6. Rado Simoniti: Pomlad; 7. Radovan Gobec: Lepo je v naši domovini, pojejo združeni mladinski pevski zbori; 8. Izročitev Jurčičeve sobe v varstvo občinskemu ljudskemu odboru Kriča; 9. Koračnica – godba LM iz Ljubljane.

Popoldne ob 14. uri: tekmovanje mladinskih pevskih zborov v dvorani Kulturnega doma. Po tekmovanju ljudska veselica.

Senca „rimske pravice“ v Trstu

Skoraj dvajset let je prebil v zaporih, ker je bil pod Italijo antifasist

Ljubljana, 5. maja. Pred dnevi je prišel iz Trsta v Ljubljano 53-letni Anton Belič. Že po znanostjo lahko človek sodi, da je Belič preživel mnogo hudega. V obraz so se mu vtisnile boleste po-te, telesno je izčrpan, tako da bi mu človek prisodil najmanj 70 let. Njegova življenjska zgodba je kot napi roman. Nekako pred 12. leti, leta 1942, ko je bil mornar v Pulju, so ga fašisti zaprli. Ko je leto dni kasneje Italija kapitulirala, je Belič organiziral priponike, da bi pobegnili. Beg ni uspel in odpeljal so ga v zapore v Koper. Nekateri njegove tovariši so fašisti takrat ustrelili, njega pa so prepeljali v tržaške zapore. Tu je bil vse do dne, ko je Trst osvobodila Jugoslovanska ljudska armada. Njen prihod je tudi Belič navdušeno pozdravil. Takrat se je zanj začelo novo življenje. Toda le za kratko dobo. Ko so se morale čete JLA umakniti iz Trsta, so ga spet zaprli. Sodisce je začelo iskati dokaze, da bi opravičilo svoj postopek. Brskali so po listinah, iskali lažne pričre. Tako so našli tudi »dokaz« o Beličevih kaznivih dejanjih, ki jih seveda nikjer ni bilo. Med drugim so ga obtožili izdaje Italijanstva v Trstu. Nič ni pomagalo vse Beličevo dokazovanje. Obsojili so ga na pet in pol let zaporu. Toda tudi po sodbi niso mirovali. Še in še so iskali dokazno gradivo. In glejte čudo! Našli so ga. In kakšnega! Ob kapitulaciji Italije si je Belič prihljastil tri pare vojaških čevljev in jih zamenjal za hlebec kruha. Zdej so ga obtožili pred tržaškim sodiščem za tatvino 3 parov čevljev, ki so bili – tako je vsaj trdila obtožnica – last italijanske države. Razen tega so Beliča obtožili, da je bil maja 1945. leta komandant partizanske bolnišnice v Trstu (kakšno kaznivo dejanje je to, pač ne bi vedel povedati noben pošten pravnik na svetu). Tržaško sodišče je zaradi tega obsojilo naknadno Beliča še na tri leta zaporu.

Dolgih osem let je prebil Belič v tržaškem Coroneu. Nič niso poma-

V Padovo, kjer je v enem samem mesecu shujšal za 8 kilogramov. Zdej je po prestani kazni prišel iz Trsta v Ljubljano, v krajem pa poje domov v Pulj. Po 12 letih se bo vrnil med svoje kot živa pričla italijanske raznarodovalne politike, kot živa pričla, kako na tržaškem ozemlju skušajo, če ne drugače, pa z lažnimi obtožbami ukloniti poštno demokratične ljudi; kot živa pričla krivice, ki so jih trpeli naši ljudje v Istri in Slovenskem Primorju pod Italijo in kakršne trpijo v Trstu še danes. K. M.

PO VELIKI VLADNI ZMAGI NA VOLITVAH V TURČIJI

Prve vesti o novi Menderesovi vladi

(Od posebnega dopisnika Borbe)

Carigrad, 4. maja.

Včeraj so bili objavljeni dokončni izidi turških parlamentarnih volitev, ki potrjujejo tisto, kar je bilo znano že včeraj: Demokratska stranka je dobila tolikšno večino, kolikšne njeno vodstvo ni pričakovalo, republikanci pa so bili ne le poraženi, marveč so kot parlamentarna opozicija po splošni ugotovitvi povsem razbiti. Od 541 narodnih poslancev, ki se bodo 14. maja zbrali v novi, deseti turški Narodni skupščini, bodo 504 demokrati, 31 republikancev, 5 poslancev Nacionalne (Milet) stranke in 1 neodvisen (v prejšnji Skupščini je bilo skupaj 487 poslancev, od katerih jih je pripadalo Demokratski stranki 409, Republikanski 52, Nacionalni 2, Kmečki 6, neodvisnih pa je bilo 18).

V takšnem položaju opozicije v parlamentu skoraj sploh ne bo čutili. Ker se znatno del parlamentarnega dela razvija v komisijah, v katerih bo opozicija zastopana z zelo neznatnim številom članov, na voljo večine skoraj sploh ne bo mogla vplivati. Razen tega je bil izmed vplivnejših predstavnikov Republikanske stranke izvoljen samo Ismet Inenü, ki je slab govornik. Ismet Inenü pride v Skupščino je pa bolan in pride v Skupščino le redko. Bodočnost Republikanske stranke je po porazu na volitvah predmet mnogih uganj.

Njena bodočnost je negotova, kar med vrsticami priznava tudi poročilo vodstva stranke, v katerem je rečeno, da »postavlja neznatno število republikanskih poslancev parlament pred težavo vprašanje, da pa si bo »Republikanska stranka vendarle prizadevala izpolniti svojo nalogo«. V poročilu je poudarjeno, da so dobili republikanci 40% glasov in da velika neskladnost v številu poslancev samo dokazuje, da je treba volilni sistem spremeniti.

Kar se tiče Demokratske

stranke, se ji bo najbrž posrečilo ohraniti enotnost v svojih vrstah v parlamentu vzlic tolikšnemu številu poslancev. Zdaj, ko volitve niso več predmet, o katerem se govori in piše, se začne javnost ukvarjati z vestmi o osebnih spremembah v vodstvu države. Ponovna izvolitev Džalala Bajara za predsednika republike Turčije je zagotovljena. Ljudi glede nove osebne ministrskega predsednika ni pričakovati spremembe: predsednik republike bo po splošnem mnenju poveril mandat za sestavo nove vlade Adnanu Menderesu.

Pač pa bodo v vladi najbrž nastale spremembe. Sodeč po nekaterih vestih bo največja v tem, da bo dosedajni minister za zunanje zadeve profesor Fuad Köprülü prevzel ministrstvo za prosveto, zunanje ministrstvo pa poslanec iz Canakalea Fatim Rušü Zulu. Sodeč po drugih vestih pa bo ministrstvo za narodno obrambo prevzel bivši načelnik generalštaba Nuri Jamut, ki se je umaknil s tega položaja v vojski, da je kandidiral (in bil izvoljen) za poslanca. Tudi nekatera druga ministrstva bodo prevzeli novi ljudje. Seveda pa je vse to za zdaj samo uganjanje, ker bo vprašanje sestave nove vlade postalo pereče šele v drugi polovici maja, po sestanku nove Narodne skupščine.

D. Timotijević

Boji pri Dien Bien Fuju

Hanoi, 5. maja (Reuter). Francosko vrhovno poveljstvo poroča, da se je oporišče Dien Bien Fu v zadnjih 24 urah pretvorilo v morje blata. Zaradi hudega deževja francosko letalstvo sinoči ni moglo poslati okrepitev branilcem Dien Bien Fua. Sinoči so se v splozkih in blatnih rovih bili boji na nož med branilci Dien Bien Fua in močnimi Ho Si Minhovi oddelki, ki čedalje bolj stiskajo obroč okoli tega oporišča.

Po kongresu Demokratske fronte Slovencev v Italiji

Minulo nedeljo je bil v Gorici kongres Demokratske fronte Slovencev v Italiji. Na kongresu so demokratsko izvoljeni predstavniki goriških in beneških Slovencev ter Slovencev iz Kanalske doline, skladu s tradicijami svoje ljudske organizacije, sklenili v bodoče se še odločneje boriti za zmago socialističnih družbenih odnosov v Italiji in proti nakladni šovinizmu in reakcionarju. Sklenili so, boriti se za ustvaritev demokratske, na načelih socializma temelječe enotnosti vseh zavednih Slovencev v Italiji in bolj kot doslej razgaljati protiljudsko zlorabljanje verskih in nacionalnih čustev Slovencev v Italiji. To zlorabljanje širijo reakcionarni krogi belogardistične emigracije in njeni podrepaniki. S tem je kongres nakazal Slovencom v Italiji pot iz današnjega stanja nacionalne brezpravnosti in perspektivo za pravično rešitev manjšinske problematike, ki more biti le v skupnih naporih z delovnimi, k socializmu stremječimi italijanskimi množicami, ki so za ustvaritev socialističnih odnosov v republiki Italiji. V skladu s takimi težnjami, ki stremijo tudi po vzpostavitvi mirolnih in prijateljskih odnosov med Italijo in FLRJ, se je Demokratska fronta preimenovala v Socialistično fronto Slovencev v Italiji.

Okrepljena pripravljenost Slovencev v Italiji, da se odločneje vključijo v fronto bojev za demokratske in socialistične družbene odnose v spoznanju, da se edino tako resnično borijo za soočenje nacionalne pravice, je zlasti prizadela slovenske reakcionarne kroge v Italiji in predosem v Trstu. Spoznali so, da je konec njihovih poizkusov, da bi otihovali reakcionarne in protiljudske, na zunanji nacionalistično preplekane fraze in »teorije« v vrste slovenske manjšine v Italiji. Zanimajo so se v »Demokraciji« in drugih reakcionarnih lističih trudili za lažnivo in klepetniški slikanem položaja na Slovenskem koroskem plašiti Slovence v Italiji in jih odvracati od poti, ki so jo sprejeli na nedeljskem kongresu. V svoji reakcionarni in protislovenski koristni naperjeni onemi so pred kongresom operirali skoraj izključno »koroski argumenti«, in sicer s preprostim potvarjanjem dejstvo in najbolj grobimi lažmi. Toda zaman. Kakor že prej koroski Slovencev so tokrat tudi Slovenci v Italiji jasno odgovorili reakcionarnim vatikanskim eksponentom, da so za demokracijo in na socialističnih načelih temelječo enotnost Slovencev. Kakšno koli drugo pozezoanje obsojajo kot spjeljevanje protiljudske politike mednarodne reakcije, kot dejanjsko razbijanje enotnosti v borbi za resnično enakopravnost Slovencev v zamejstvu.

Poizkus goriških in tržaških reakcionarnih emigrantskih krogov, da bi odornili slovenske ljudi v Italiji od take poti, njihovo demokratsko organizacijo politično izolirali in tako onemogočili učinkovitost borbe za nacionalne pravice, je torej klavrno propadel. Slovenci v Italiji bodo nasprotno še poglabili stike in sodelovanje z italijanskimi delovnimi množicami in njihovimi socialističnimi organizacijami in ta sodelovali pri ustvarjanju po-

gojevo, ki so potrebni za uresničitev socialističnih družbenih odnosov v Italiji, saj so ti pogoj edina poročila za resnično enakopravnost Slovencev v Italiji, ki jo bodo po tej poti slej ali prej dosegli.

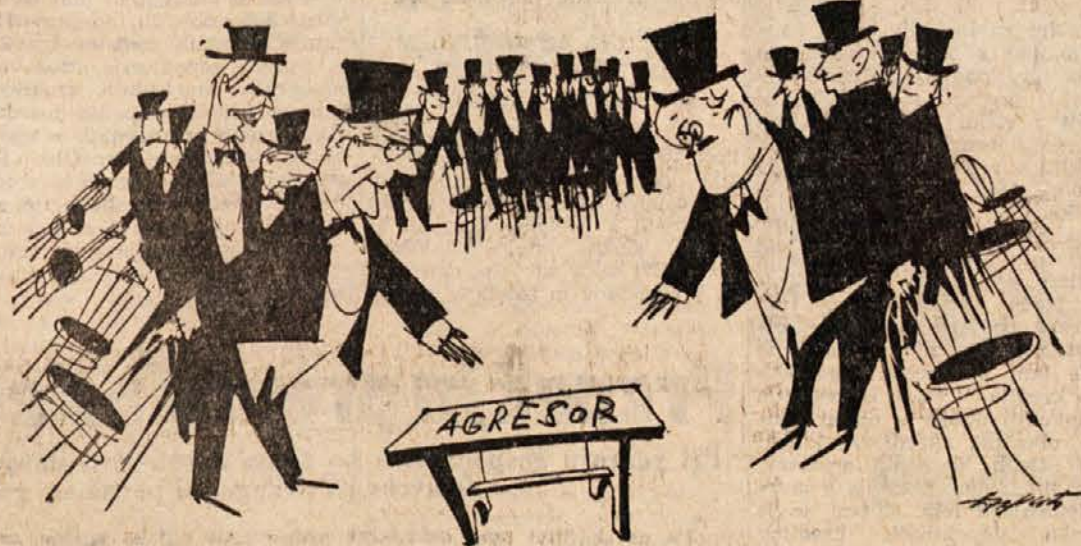
Sklepi nedeljskega kongresa v Gorici so ponovna potrditev življenjske sile Slovencev v Italiji, ki bodo, združeni v svoji Socialistični fronti, znali nedvomno tudi v bodoče izbirati tista pota, ki jim edina lahko zagotovijo končno uresničitev njihovih teženj po dejanski nacionalni enakopravnosti.

TURCIJA
Posvetovanje ameriških veleposlanikov
Ankara (AFP). V Carigradu se bo 11. maja začelo posvetovanje ameriških veleposlanikov v državah Bliznjega in Srednjega vzhoda. Podobno posvetovanje so imeli že pred petimi meseci.
Diplomatski opazovalci menijo, da je ta sestanek najbrž v zvezi s podpisom turško-pakistanskega pakta, s pomočjo ZDA Pakistanu in Iraku ter s poročili, da nameravajo tri države podpisnice ankarskega pakta pretrgati sporazum v zvezi.

VELIKA BRITANIJA
Morrison napadel Bevana
London (Tanjug). Namestnik vodje laburistične opozicije Herbert Morrison je silno ostro napadel Aneurina Bevana.
V laburističnem mesečniku »Socialist Commentary« je Morrison obdolžil Bevana, da je kriv ne samo nedavnih nesoglasij v stranki, temveč tudi trdil, da je njegova politika v zadnjih šestih letih laburistični stranki hudo škodila. Morrison pravi, da sta bila Bevanova politična dejavnost in njegovi nazori eden izmed glavnih razlogov, da laburistična stranka ni zmagała na volitvah 1951.

SZ
»Literaturna gazeta« kritizira književnike
Moskva (Tanjug). V Sovjetski zvezi ostro kritizirajo književnike in književne kritike. Pisateljem in kritikom očitajo, da niso dovolj pobudni in da se ne znajo prilagoditi novim pogojem glede dela in ustvarjanja. Glasilo Zveze sovjetskih književnikov »Literaturna gazeta« skuša zdaj sama najti krivce takšnih razmer med pisatelji-kritiki. Časnik piše, da je uprava Zveze književnikov postala jalovo in birokratsko telo.

ZATOŽNA KLOP

Z VSEH STRANI SVETA

CEYLON
Eisenhower povabil Kotelavalo v ZDA
Colombo (AFP). Predsednik Eisenhower je povabil predsednika cejlonske vlade Kotelavalo, naj obišče ZDA. Le-ta povabila še ni sprejel, sodelje pa, da bo odpoval v ZDA v začetku junija ali septembra po proračunski debati v parlamentu.
Po vrnitvi iz ZDA bo Kotelavala bržkone obiskal Japonsko.

EGIPT
Vafdistični častnik prepovedan
Kairo (Reuter). Egiptovski Revolucionarni vojaški svet je prepovedal izdajanje vafdističnega časnika »Al Misir«, katerega lastnika brata Fat sta bila včeraj obsojena zaradi komuriranja vladnega aparata. Vse ostale časnike, ki pripadajo bratom Fat, bo zdaj nadzorovala vlada.

ZDA
Tajna poslanica predsednika Eisenhowerja
Washington (AFP). Iz vesti obveščenih virov je prišla vest, da je ameriška vlada dala vedeti vladama Francije in Velike Britanije, da ne bo imela morebitne razdelitve Indokine za sprejemljivo rešitev.

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Palača egiptovskega parlamenta (Medžlisa) ni pusta in prazna, čeprav že blizu dve leti poslanske klopi samevajo. Prostrana svetlorumena in od žgočega sonca obsijana palača Medžlisa ima svojo posebno določo, sestavljeno iz črpnolnih Sudancev, ki omogoča nemoteno delo ene izmed najvažnejših ustanov republikanskega Egipta, katere sedež je v poslopju parlamenta. Gre za stalni svet za razvoj egiptovske proizvodnje. To ustanovo vodi egiptovski ekonomist Husein Fahmi, ki je v razgovoru z dopisnikom »Borbe« razložil načela in načrte, na podlagi katerih želi republikanski Egipt izboljšati razmere v deželi.

Da bi čimbolje razumeli položaj te dežele, moramo vedeti, da znaša narodni dohodek na enega Egiptana letno komaj sto dolarjev, medtem ko znaša v ZDA 1400 dolarjev, v Franciji pa 500 dolarjev. Vprašanje zemlje je v Egiptu vsekakor osrednje vprašanje; deloma so ga rešili s razdelitvijo zemlje.

PISMO IZ EGIPT

PRED VELIKIMI JAVNIMI DELI

Razgovor s Huseinom Fahmijem

Kairo, konec aprila

Vendar imajo posamezni bogataši še vedno pravico do velikih posestev. Da bi zboljšali splošni položaj vasi, je treba po mnenju predsednika Sveta za razvoj egiptovske proizvodnje povečati obdelovalno površino in zvišati donos. Jezovi in namakalne naprave na Nilu zadržajo zdaj samo 10% vode, medtem ko večina vode in plodnega blata nekoristno odteka v Sredozemsko morje. Da bi dobili več vode za namakanje, je nujno treba zvišati zmogljivost rezervoarjev, da bi mogli zadržati kar največ vode, ko Nil naraste. Odkar je republikanska vlada prišla na krmilo, hito ekipe domačih in tujih inženirjev, da bi čimprej dokončali načrte za velikanski rezervoar, ki bi lahko zadržal 150 milijard kubičnih metrov vode, to se pravi tridesetkrat več, kot znaša zmogljivost sedanjega Asualskega rezervoarja.

Z zgraditvijo le-tega se bo Egipt obvaroval vseh presenečenj, ki jih je doslej povzročal Nil. Dela bodo začeli že letos, gradnja bo stala okrog 200 milijonov egiptovskih lir, trajala pa bo do deset let. Zgradili bodo tudi elektrifirano centralo s zmogljivostjo osem milijard kWh.

Z dograditvijo tega velikanskega objekta bodo povečali obdelovalno zemljo za 40%, dohodki iz raznih novih industrijskih podjetij pa bodo narasli za 15 do 20%.

Ta elektrifirana energija bo omogočila, da bodo prvokrat v zgodovini Egipta v večjem obsegu začeli izkoriščati rudna bogastva dežele. Dosedanje raziskave so pokazale, da je Egipt bogat s železom, ašvinom, aluminom, bakrom, kromom itd. Sodelje, da bi z izkoriščanjem rudnega bogastva dobili letno 50 milijonov egiptovskih lir, medtem ko zdaj dobe le štiri milijone. Da bi rudarstvo napredovalo, je vlada omogočila investicije tujega kapitala, kateremu so omogočili prosti razpolaganje s profiti in ga za nekaj časa ne bodo obdavčili.

Med važnejšimi projekti so razen graditve cest, nafinega voda iz Sueza v Kairo in papirnice posebno važni predlogi, ki se nanašajo na gradnjo težke industrije. Husein Fahmi sodelje, da je treba v Egiptu nemudoma zgraditi tisto težko industrijo, za katero imajo v deželi osnovne surovine. Posebno pozornost so posvetili gradnji visokih peči, s katerimi bi lahko pridobili do 300 tisoč ton železa. Raspiriti nameravajo tudi državno petrolejsko rafinerijo v Suezu, in sicer s povečanjem njene zmogljivosti s dosedanjih 350 tisoč na en milijon 300 tisoč ton letno.

Z. Pešar

TRŽASKA KRONIKA

Razlaščenje slovenskih kmetov v coni A je protizakonito

piše včerajšnji »Primorski dnevnik« o aneksionističnih akcijah v Trstu

Od stalnega dopisnika »Borbe«

Trst, 5. maja

Obrazložitev, ki jo je dal t dni direktor ustanove za zgraditev industrijskega pristanišča v Zavljah pri Trstu podpredsedniku Osvobodilne fronte STO dr. Jožetu Deklevi o odkupu zemlje med slovenskima vasema Domje in Ricmanje, je še enkrat pokazala, da tu ne gre za nič drugega kakor za prizadevanje, da bi spremenili etnično sestavo tega kraja.

Direktor te ustanove, ki je v rokah italijanskega kapitala, je med drugim rekel, da nove parcele (gre za približno pol milijona kvadratnih metrov), ki jih nameravajo odkupiti, niso primerne za zgraditev industrijskih naprav, ker je zem-

ljišče strmo, tako da bo ustanova začasno dala odkupljeno zemljo v najem bivšim lastnikom. Sama ne bo zidala hiš, marveč bo parcele preprodažala interesentom, ki bi hoteli zidati hiše. Vse to pomeni, da te zemlje ne bodo porabili za zgraditev industrijskih naprav, marveč v zasebne namene, sodeč po dosedanjih praksah pa najbrž tudi za nadaljnjo kolonizacijo italijanskega življa v teh slovenskih krajih.

Današnji »Primorski dnevnik« piše, da je razlašitev slovenskih kmetov protizakonita. »Noben zakoniti predpis ne določa, da ima ustanova za zgraditev industrijskega pristanišča pravico razlašati zemljo, da bi zidala na njej stanovanjske hiše. Se manj ima ta ustanova pravico razlásti slovenskim kmetom vrtove in vinograde, da jih potem prodaja naprej po cenah, ki jih sama določa.«

Dejstvo pa je, da italijanski iredentisti in raznarodovalci svoje aneksionistične načrte uresničujejo ne le neovirano, marveč tudi ob pomoči oblasti angloameriške uprave cone STO.

M.P.

Prevoz čet v Indokino

Wiesbaden, 5. maja (Reuter). Ameriška letala tipa »Globemaster« so danes odletela iz Francije v Indokino ter že drugič v zadnjih treh tednih prevažala francoske vojske. Koliko letal je odletelo, ni bilo objavljeno. Poveljstvo ameriških letalskih sil v Evropi poroča, da so letala vzletela z letališča pri Marseillu in se bodo spustila izven bojšča v Indokini.

Predstavniki ameriškega poveljstva je izjavil, da je prevoz čet z letali v skladu s sedanjo ameriško politiko in programom pomoči.

INDOKINA

Dejanov demanti

Hanoi (AFP). Francoski visoki komisar v Indokini Maurice Dejean je izjavil, da ni prišlo do nobenih lokalnih pogajanj o sklenitvi premirja ali ustavitvi sovražnosti pri Dien Bien Fuju. Poudarjajoč, da ga je francoska

Maurice Dejean

vlada pooblastila, naj uradno zanika vse vesti o tem, da zdaj proučuje možnost, da bi razdelili Indokino, je Dejean dejal, da so predlogi, ki jih je predsednik Laniel marca navedel v francoski narodni skupščini, še vedno osnova za pogajanja s Ho Si Minhom.

DANES PO SVETU

Šovinistična gonja

Okrožno sodišče v Ljubljani je obsodilo na došmrino leto vojnega zločina Alojza Pernetu. Ta deserter iz vrst narodnoosvobodilne vojske, gestapovski agent in funkcionar sindikata izdajalske organizacije »Gorenjskih domobrancev« je odgovarjal za več hudih, med vojno storjenih zločinov.

Del avstrijskega tiska, zlasti po svojem protijugoslovanskem stališču znani časnik, je izkoristil aretacijo in obsojbo Alojza Pernetu za celo vrsto srditih šovinističnih napadov na Jugoslavijo z očitnim namenom, da bi škodoval čedalje tesnejšim stikom med Avstrijo in Jugoslavijo. Zanimiv je razvoj te gonje od dneva, ko je bil Pernet aretirán. Pred sodno obravnavo je bila v ospredju polemika o tem, ali je Pernet avstrijski ali jugoslovanski državlján, čeprav je sporočilo avstrijske vlade ugotovilo, da Pernetovega jugoslovanskega državljanstva ni mogoče izpodbijati. V polemiki so ti časniki popochnoma zamlčali ali pa celo odkrili zanikali dejstva, ki govorijo o Pernetovih zločinih.

Na ta dejstva pa je opozarjalo mnogo resnih avstrijskih listov v poročilih o obravnavi v Ljubljani. »Wiener Zeitung«, »Die Presse« in drugi so objavili podrobnosti o Pernetovih zločinih »Arbeiter Zeitung« je poudarila, da je prišlo pred sodišče več priš, žrtve Pernetovega mučenja itd. Vse to pa nekateri časnikov ne moti, da ne bi nadaljevali svoje protijugoslovanske gonje. V tem se zlasti odlikujejo celovška »Volkszeitung« in »Kleine Zeitung« ter graška »Südtiroler Tagesspost«.

Ko »Südtiroler Tagesspost« opisuje Pernetovo početje med vojno, ki ga ni več mogoče zanikati, piše, da »se partizanji niso borili samo proti Nemcem, marveč tudi za novi komunistični red«. Da se je zgodovina obrnila drugače, bi Pernet »avlatil kot borca za zahodnodemokratsko Slovenjo in nedvomno bi dobil važen položaj, vloge v sodni obravnavi pa bi se zamenjale.«

Tu so dokaj jasno izražene prave želje nekaterih reakcionarnih krogov, ki jih ne zanima, ali je Pernet zločinec ali ne, ker so njegovi zločini po njihovem mnenju že vnaprej opravičeni s njegovim »antikomunizmom«.

Mj se po pravici vprašujemo: Mar ni že skrajni čas, da bi povsod na svetu zločine imenovali s njihovim praviim imenom in da jih ne bi skušali prikriti s raznimi ideološkimi filgovimi peresti? G. Altman

IZ PRAKSE DELAVSKIH SVETOV

Pripravljanje sej delavskih svetov NE SME BITI POSTRANSKA STVAR

Na delo delavskih svetov vpliva tudi postopek pri sestavljanju dnevnega reda in sklicevanju sej. V tem in onem podjetju se zgodi, da skličejo sejo delavskega sveta zelo na hitro, tako da v posameznih primerih obvestijo člane delavskega sveta komaj pet dni pred sejo, medtem ko jim dnevnega reda sploh ne omenijo. Delavci pridejo na sejo nepravilno pripravljeni, zato ne morejo tehtno razpravljati o problemih, marveč se morajo v glavnem omejiti na to, da poslušajo poročila vodilnih uslužbencev, nato pa mehanično glasujejo za predlagane sklepe, ne da bi globlje poznali njihov namen. Temu se marsikdaj pridruži še ta težava, da so poročila nekaterih uslužbencev tako zapleteno sestavljena, da jih preprosti ljudje silno težko razumejo. V tem tudi deloma vzrok za to, da mnogi delavski sveti malo razpravljajo o finančnih vprašanjih ter se raje lotevajo problemov proizvodnje, ki so jim bližji in lažje razumljivi. Tako lahko ugotovimo, da so se na pr. delavski sveti na državnih posestvih v Sloveniji lani ukvarjali največ z dnevnimi proizvodnimi problemi, z organizacijo dela ter še s tarifno politiko, razmeroma najmanj pa so razpravljali o finančnem in komercialnem poslovanju, ki ga člani delavskih svetov čisto prepuščajo zgolj vodilnim uslužbencem.

Neaktivnost mnogih članov delavskih svetov v razpravah o tovrstnih problemih pa vendar še ne pomeni, da se člani delavskih svetov enostavno ne zanimajo za problematiko, kakor skušajo napadno ugotavljati posamezni vodilnejši uslužbenec ter celo nekateri sindikalni funkcionarji in predsedniki delavskih svetov oz. upravnih odborov v posameznih podjetjih. Razprava o teh problemih bi bila na marsikateri seji delavskega sveta živahnostna in plodnejša, če bi strokovni uslužbenec (knjigovodje, komercialni šefi itd.) postregli delavskemu svetu z bolj poljudnim poročili, kar je tudi njihova dolžnost. Večina strokovnjakov si tudi že prizadeva, da bi posredovala članom delavskih svetov ustrezne razlage. Toda še najdemo posamezne uslužbence, ki se hočejo tega dela odkrižati čes: »Delavski svet se tako in tako ne razume na te stvari in se zanje tudi ne zanima! Navadno se potem zgodi tako, da skupina takšnih uslužbencev sama odloča o važnih problemih, ali pa pokličejo na posvet še predsednika delavskega sveta oziroma upravnega odbora, sklepe pa predložijo delavskemu svetu, da jih naknadno potrdi, tako da bi s tem zadostili navidezni demokraciji in se skрили za hrbet organov delavskega upravljanja. Če to mirno gledajo tudi komunisti in sindikalna podružnica v podjetju, potem se kaj rado zgodi, da takšna praksa povsem omtviči delavski svet, ki se zato tudi neredno sestaja (v ljubljanskem podjetju »Torbica« se na pr. delavski svet ni sestel več mesecev). Člani delavskega sveta pravijo: »Čemu bi še hodili na seje, ko tako in tako vse sklenejo brez nas! Kadar je treba, se v takšnem primeru sestane le po nekaj vodilnejših ljudi (predsednik delavskega sveta oziroma upravnega odbora, direktor itd.), ki sklepajo na lastno pest, predsednik delavskega sveta se začne mešavati v operativno delo kot nekakšen komandant v podjetju, dasi ravno je upravičen opravljati predsedniške dolžnosti le na sejah delavskega sveta, pri pripravljanju sej itd. Peščica vodilnih ljudi se

na ta način ne odtrga le od kolektiva, ampak tudi od delavskega sveta in upravnega odbora, ki bi morala kolektivno delovati. Delavskemu svetu in kolektivu se s tem kratijo zakonite pravice in dolžnosti, hkrati pa se nujno porajajo pogoji za samovoljo posameznikov. Tako pride do pojavov, ki si jih lahko izmisli le skrotovičena pamet birokrata. Ko je na pr. v mariborskem Megradu prišel upravni odbor pod vpliv direktorja in ko je hkrati začel izgubljati poslušnost za demokratičnost, je šel celo tako daleč, da je na direktorjevo pobudo imenoval — komisijo za uničevanje govorice in negodovanja v kolektivu.

Res je primerov, ko se posamezniki odtrgajo od kolektiva in delavskega sveta kot kolektivnega organa, čedalje manj, ker delavsko upravljanje iz dneva v dan napreduje in se otreša takšnih pojavov, toda ponekod jih vendar še opazimo. Prav zato, da bi vsi člani delavskega sveta lahko bolj aktivno sodelovali pri upravljanju, segajo v nekaterih podjetjih po ukrepih, ki naj omogočijo skrbnejše pripravljanje sej delavskega sveta. Tako določa poslovnik organov delavskega upravljanja v Litostroju, da sestavlja dnevni red sej predsednik delavskega sveta po posvetu s predsednikom upravnega odbora in z direktorjem, v ne-

katerih primerih pa tudi po posvetu z drugimi člani delavskega sveta ali kolektivno. Delavski svet je dolžan poslati vabila na sejo vsem svojim članom najmanj 3 dni pred sejo, hkrati pa jim mora dati tudi gradivo o problematiki, o kateri bodo razpravljali na seji. Poslovnik delavskega sveta v ljubljanski tovarni klepa pa celo določa, da član delavskega sveta, ki tri dni pred sejo ne bi prejel gradiva o problemih, zajetih v dnevnem redu, ni dolžan priti na sejo. Podobnih ukrepov so se lotili še v nekaterih drugih podjetjih. Ti ukrepi težijo za to, da bi vsak član delavskega sveta lahko kolikor mogoče bolj spoznal probleme, o katerih naj kot izvoljeni predstavnik kolektiva uspešno razpravlja in sklepa na seji. V teh podjetjih so spoznali, da pripravljajo sej delavskega sveta nikakor ni zgolj postranska stvar. M. Z.

Jugoslovanski obrtniki na velesojmu v Münchenu

Beograd, 4. maja (Tanjug) Sedemnajst obrtniških združenj iz državnih obrtniških mojstrov iz Srbije, Bosne in Hercegovine ter Makedonije bo prikrat po vojni razstavilo svoje izdelke na tradicionalnem mednarodnem obrtniškem velesojmu v Münchenu, ki bo odprt 12. maja.

Po prvih sejah delavskih svetov na železnici

Uvajanje delavskega upravljanja na železnici spremlja čedalje večji delovni polet železničarjev

Letos volijo železničarji prvič zakonite delavske svete, ki so jih zahtevali že več let. Priprave na volitve delavskih svetov v železniških podjetjih in enotah so slovenski železničarji združili s slovesnimi počastitvami tradicionalnega dneva železničarjev. Ta dan je posvečen spominu na junaške železničarje, ki so padli 1920. leta na Zaloški cesti v Ljubljani v borbi za delavske pravice. Hkrati s počastitvijo tega zgodovinskega dneva so delavci v ljubljanskem podjetju za vzdrževanje proge 13. aprila prvič izvolili svoj zakoniti delavski svet, ki se je že 16. aprila sestel na prvo sejo. Delavske svete so že izvolili tudi v vseh drugih ljubljanskih in celjskih namenskih železniških podjetjih ter v železniškem kamnolomu na Verdu, drugod pa se pripravljajo na volitve, tako da bodo do junija že povsod na železnici izvolili organe delavskega upravljanja.

Ljubljana, 5. maja Nekateri delavski sveti so imeli že tudi prve seje, na katerih so ne samo izvoljeni odborniki, ampak tudi celotni kolektivi, pokazali izredno voljo, da bi uspešno gospodarili. Značilen je bil sam po sebi sicer droben dogodek na prvi seji delavskega sveta v ljubljanski Sekciji, kjer je sindikalna podružnica izročila delavskemu svetu kip jez-deca, ki seka gordijski voz. S tem je sindikat hotel poudariti prepričanje kolektiva, da bodo organi delavskega upravljanja lahko uspešneje reševali probleme na železnici, kakor so jih mogli dosedanja administrativni organi. Kolektiv je delavskemu svetu na tej seji naročil, naj dobro gospodarji, hkrati pa mu je zagotovil, da bo vestno uresničeval sklepe organov upravljanja. V celjskih železniških enotah so na prvih sejah delavskih svetov govorili razen o gospodarstvu zla-

goje delavcev, za katere bo delavski svet nedvomno bolj skrbel. Posebno hudo jih skrbijo stanovanja. Ze po razpravah na prvih sejah delavskih svetov na železnici je moč soditi, da so se organi delavskega upravljanja odločno lotili problemov, ki jih ni malo Marsikje so železničarji poudarili, da nikakor ne bodo zaostajali v upravljanju za drugimi gospodarskimi panogami, čeprav imajo delavski sveti v teh panogah za seboj že štiriletno izkušnje, medtem ko železničarji letos šele prvič volijo svoje organe delavskega upravljanja. Vendar so si tudi železničarji že pridobili nekaj izkušenj z delom v dosedanjih delavskih svetih, čeprav so imeli ti vse do letos le posvetovalne pravice. M. Z.

Nova tovarna naše elektroindustrije

Kahih 6 kilometrov južno od Svetozareva so zgradili na prostoru kakih 50.000 kvadratnih metrov poslopja tovarne kablov Gradbeno dela so v glavnem končana in valjarna kot prvi obrat nove tovarne je že začela obratovati. Skupaj z žičarno in drugimi obrati bo izdelala na leto za 5 milijard raznih izdelkov. V enem njenih glavnih obratov, v valjarni, bodo izdelovali bakreno žico kot polfabrikat, razen tega pa tudi betonsko železo. Zdaj izdelava valjarna na uro približno dve in pol tone najboljše žice. To pa je šele polovica njene zmogljivosti. Ko bodo stekli vsi stroji, bo izdelovala valjarna tudi tanjšo žico za kable. V njej bodo izdelali na leto kakih 25.000 ton jekla za betonsko železo in kakih 15.000 ton bakra.

Dela na nekaterih tovarniških poslopih še niso povsem končana, malta in apno še ležita na tovarniškem dvorišču, iz skladišča pa že grede prvi izdelki. Valjarna je izdelala že kakih 300 ton betonskega železa. Čez poltrigo leto, ko bodo obratovali vsi oddelki, bo ta tovarna izdelovala dovolj kablov in elektrotehničnih potrebščin za naše gospodarstvo. Precej izdelkov pa bo lahko še izvažala.

Grška trgovinska delegacija v Beogradu

Beograd, 5. maja (Tanjug). Grška trgovinska delegacija, ki je prispe-la večeraj v Beograd na pogajanja o trgovini med Jugoslavijo in Grčijo, je bila danes na protokolarnem obisku pri podtajniku državnega tajništva za zunanje zadeve Bogdanu Crnobrnji. Predstavil jo je veleposlanik Grčije v Beogradu g. Spiros Kapetanidis. Pogajanja o trgovini med obema državama se bodo začela jutri dopoldne.

Kaj narekuje revizijo stalnih obratnih kreditov in spremembo tehnike kreditiranja

Skupno stališče trgovinskih zbornic LRS, Zavoda za planiranje LRS in Centrale Narodne banke za LRS

Novi sistem kreditiranja obratnih sredstev gospodarskih organizacij je sicer v načelu pravilen, vendar je v praktičnem izvajanju povzročil velike težave, in to predvsem zaradi neprimernih tehničnih predpisov. Zato je gospodarski odbor izvršnega sveta LRS nedavno predlagal Zveznemu izvršnemu svetu, da prouči stanje in izda primerne ukrepe.

Gre predvsem za izvršilni predpis, da dobi industrijsko podjetje stalna obratna sredstva v višini 90% lani povprečno ob koncu mesecev izkoriščenega kredita, trgovsko podjetje pa 50%. Ta način določanja stalnih obratnih sredstev je omogočil, da so se okoristila podjetja, ki so lani slabo poslovala in so imela zaradi prevelikih zalog visoko izkoriščenost kredite; v slabši položaj pa je postavil podjetja, ki so lani dobro gospodarila, hitro obračala sredstva in poslovala z manjšimi krediti. Prizadeta so tudi podjetja, ki so bila lani prisiljena začasnó znižati proizvodnjo. Vrh tega je uporaba povprečnega lanskega izkoriščenosti kreditov ob koncu mesecev povzročila velike razlike, zaradi velikih dotokanj in uporabe sredstev po tekočih računih.

Te pomanjkljivosti tehnike kreditiranja so imele za posledico, da so nekatera podjetja dobila za polovico manj, druga pa celo več stalnega obratnega kredita, kakor bi jim sicer pripadalo, če bi se vzelo dejansko povprečje izkoriščenosti kreditov.

Rezultati dodelitve stalnih obratnih kreditov po teh načelih so pokazali precejšnje razlike tudi med sorodnimi podjetji. Nekatera tekstilna podjetja, ki so imela lani velike neprodane zaloge blaga, so dobila celo več stalnega obratnega kredita, kakor

je doslej znašal njih redni kredit skupaj s terminskim. Tako je n. pr. podjetje »Inteksa« v Kranju prejelo stalni obratni kredit v višini 122% sedanjega rednega terminskega kredita. Prednica v Trzinu pa je dobila le 76%. Med železarnami je jeniška železarna dobila 82%, železarna Štore pa samo 62% dosedanjih rednih in terminskih kreditov kot stalni obratni kredit. Močno prizadeta so tudi trgovska podjetja zaradi omejitve stalnih obratnih sredstev na 50% lani povprečno izkoriščenega kredita. V celoti so podjetja v Sloveniji dobila v obliki stalnih obratnih kreditov komaj 65% tistih kreditnih sredstev, ki so jih imela odobrena v marcu letošnjega leta. S tem se je potreba dopolnilnih kreditov znatno povečala, tako v industriji, ki je v obliki stalnih obratnih sredstev prejela povprečno le 75% dosedanjih kreditov, trgovina pa komaj 41%.

Velike težave so se pojavile tudi pri licitacijah za dopolnilna obrestna sredstva. Sedanja tehnika, po kateri se določa za vse zahteve po dopolnilnem kreditu mejna obrestna mera (t. j. najnižja ponudena obrestna mera, ki še pride v poštev za dodelitve) omogoča špekulacijo nekaterih podjetij na škodo tistih, ki so realno ocenila svoje možnosti plačila obresti.

PREDLOGI TRGOVINSKE ZBORNICE ZA LRS

Z nastalo problematiko se je prejšnji teden podrobno ukvarjal odbor za finančna vprašanja pri Trgovinski zbornici LRS, ki je med drugim ugotovila, da je določanje višine stalnih obratnih kreditov in odstotkih lanskega izkoriščenosti v nasprotju z namenom teh stalnih obratnih sredstev, ki naj po uredbi zagotove najnujnejše zaloge surovin, materiala in gotovih izdelkov, potrebnih za redno poslovanje. Odbor je izrazil mnenje, naj bi se višina potrebnih obratnih sredstev ugotavljala z upoštevanjem normativnih zalog surovin, materiala in gotovih izdelkov, potrebnih za normalno poslovanje. Pri dopolnilnih kreditih pa naj bi za vsako podjetje veljala tista obrestna mera, ki jo ponudi, ne pa mejna obrestna mera, da se na ta način onemogoči špekulativno licitiranje obrestne mere. Da ugotovi rezultate dosedanjih natečajev, je zbornica sklicala v Mariboru, Celju in Kranju po-

svetovanja s predstavniki trgovine in industrije, na kar se je odbor za finančna vprašanja 28. aprila ponovno sestel, pregledal zbrano gradivo in sklenil izdelati z Zavodom za planiranje LRS ter Centralo Narodne banke za LRS skupno stališče glede celotne kreditne problematike.

POTREBNA JE PREDVSEM REVIZIJA STALNIH OBRATNIH KREDITOV

Po doseženem skupnem stališču naj se čim prej izvede revizija stalnih obratnih kreditov. Kot osnova za revizijo, ki naj bi jo izvedli s pomočjo komisij, bi morali služiti enotno določeni normativni zalog surovin, materiala, polizdelkov in izdelkov za po-

samezne dejavnosti oziroma stroke. Ti normativni naj bi se določili s posebnim odlokom Zveznega izvršnega sveta. Pri normativih naj bi bila dopustna odstopanja v višini najmanj 10% navzdol oziroma navzgor. Čeprav zahteva izračun teh normativov precej časa in študija, bi bilo treba normative določiti in revizijo stalnih obratnih sredstev izvršiti še pred zapadlostjo nedavno odobrenih dopolnilnih kreditov. S to revizijo bi odpadla dosedanja omejitev v odstotkih lanskega izkoriščenosti kreditov. Po ureditvi stalnih obratnih sredstev pa naj bi se licitacije za dopolnilna kreditna sredstva izvedle na ta način, da bi vsako podjetje plačalo dejansko pogodeno obrestno mero.

Preveč in premalo delovnih moči

Pri razvoju gospodarstva bo treba upoštevati stanje delovne sile, strokovnost delavcev pa prilagoditi potrebam gospodarstva

Po osvoboditvi smo nekajkrat preusmerili naloge službe za posredovanje dela, ker je to zahteval gospodarski položaj. Do 1948. leta so se s posredovanjem dela bavili sindikati, nato pa je organizacijo te službe prevzela država. Uprava za delovno silo se je ukvarjala takrat zlasti z vključevanjem delovne sile v gospodarstvo, iskanjem in odkrivanjem delovnih rezerv. Po sprostitvi gospodarstva 1952. leta se je položaj močno izpremenil. Zato so tudi posredovalnice za delo prevzele nove naloge. Zaradi rentabilnejšega in boljšega gospodarstva so ustanove krlele nameščenski aparat, po tovarnah pa so tudi pretehtali nujnost vsakega delovnega mesta. Posredovalnice za delo so sprejemale prijave oseb, ki so iskale zaposlitve, usmerjale delavce in uslužbence v ustrezajoča podjetja, izplačevale pa so tudi oskrbnine za časno nezaposlene. Gospodarski in družbeni razvoj pa je posredovalnice za delo sedaj prerasel tako, da so se izrodile v skromne socialnoskrbne ustanove, kar je dalo Republiški upravi za posredovanje dela v Sloveniji pobudo, da izdela osnutek novih sprememb uredbe o posredovanju dela.

Napačno bi bilo, če bi zanikali dosedanj pomen posredovalnice za delo, ki so v dveh in pol letih opravile ogromno delo. V Sloveniji je iskalo v tem času na posredovalnicah zaposlitve več kot 140.000 oseb in posredovalnice so preskrbele delo 76,6% prosilcem, 13,8% prijavitelcem pa je samo našlo zaposlitve. Vendar pri našem razvijajočem se gospodarstvu posredovalnice za delo, kakršne so sedaj, omejene naloge na naloge posredovanja, ne morejo več odločilno posesti v to, da bi razpoložljivo delovno silo prilagodile zahtevam gospodarstva in obratno. Na posredovalnicah se zbira fizično in strokovno šibki ljudje, ki so jih gospodarstvo in druge organizacije v novem sistemu izločile kot višek, razen tega pa še mladinci kot končanem šolanju, ženske, invalidi in podobno. Med temi iščejo v veliki tovarni dostikrat zamenj kvalificirane delavce, n. pr. v Mariboru kar 800, predvsem kvalificiranih delavcev kovinske stroke gradbeno podjetja potrebujejo za letošnje sezono okrog 700 zidarjev, 100 tesarjev, 150 minerja itd. Na resnost položaja nas opozarja tudi strokovna struktura delavstva v tovarnah. Od vseh

lom ter podvzeti ukrepe, da tam potrebe zadosti. Daje bo morala zagotoviti, da bo razvoj gospodarskih dejavnosti upošteval sedanje in bodoče stanje delovne sile, ter pripomni, da bo strokovnost delovne sile čim bolj prilagojena potrebam gospodarstva in družbenega razvoja. Tu šem spada zlasti usmerjanje mladine v poklice, prekvalifikacija, rehabilitacija itd. Še posebno važna bi bila pri teh novih nalogah skrb za zaposlitev mladine in žensk. To je tudi, če sedaj najbolj boleče vprašanje, saj je med povprečno 10.000 mesečno zabeleženih nezaposlenih tri četrtine žensk. Delo najde, težko prav zaradi tega, ker so večinoma nekvificirane delavke, nekvificirana delovna sila pa prevzema navadno le težka dela, kamor žensk ni mogoče zaposliti. Skrb za kvalifikacijo in usmerjanje v poklice bi torej edino lahko spremenila to stanje.

Podobno je tudi z mladino. O tem smo že večkrat pisali, da so pri velikem številu nezaposlene mladine grešila podjetja, ker se niso pobrigala za naraščajo, ji niso nudila priložnosti za prakso, temveč po liniji najmanjšega odpora iskala po posredovalnicah že izučene ljudi z večletno prakso. Ukrepi, na katere bi morala vplivati tudi služba za zaposlovanje, bodo tu zelo na mestu, kajti sicer se bodo naša gospodarska podjetja čez nekaj let znašla v silno neugodnem položaju, ne glede na to, da bo seveda treba nuditi tudi zaposlitev mladini, ki leto za letom končuje šole.

Republiška uprava za posredovanje dela v Sloveniji namerava izdelane osnutke predlagati republiškemu skupščinskemu odboru za vprašanja dela in socialno zavarovanje, ki bo dal stvar v nadaljnji pretnes, saj so to problemi, ki se pojavljajo ne samo v Sloveniji, temveč v vsej državi. M. N.

EKONOMSKA POLITIKA

prinaša v svoji današnji številki naslednje članke:

Gibanja v gospodarstvu v I. tromesečju 1954

Razdelitev dobička po predlogih družbenih načrtov ljudskih odborov

Nevzdržen »sporazum«

»Ali je potrebna nova tovarna silikatne opeke«

Analiza zaključnega računa za leto 1953 tovarne

»David Pajč«

Čvrsta tendenca cen na svetovnem tržišču

Poleg tega objavlja beležke in komentarje z naslovi: Primeri sodelovanja avstrijskega in našega gospodarstva, Posvetovanja naše industrije, Obravnavanje katastra, Ocena kmetijskih institutov, Mednarodni sejem v Grazu, Urbani-zem in tovarne v razvoju, Termoelektrarne v Srbiji, Drugi kongres Zveze društev ekonomistov Jugoslavije, Povečana proizvodnja, Brez naraščaja, Četrta letna skupščina Društva ekonomistov BIH, Namesto dveh slabih — eno dobro, Porast tožb pri arbitražah, Novi gospodarski ukrepi.

V svoji stalni rubriki Iz gospodarske statistike prinaša list tabele o stanju potrošniških kreditov in kratkoročnih kreditov v marcu 1954.

KULTURNI OBZORNIK

Fragment o umetnosti brez smisla

V naši kulturni javnosti že zdav-
raj čutimo in venomer poudarjamo
katerega odprta vprašanja o umetni-
ki ustvarjalnosti in umetnosti na
splošno. Sprožili so jih in jih čeda-
je bolj potiskajo v ospredje nekak-
ni čudni, mračni in našemu življe-
nju presenetljivo nasprotujoči pojavi
tašega umetniškega življenja. Ti po-
javi so povzročili v naši kulturni
javnosti zmedo in zaostri mraška-
ro vprašanje. Potrebno, da o njih
spregovorimo, da razna vprašanja
polasimo in odstranimo zmedo; ču-
dno že dolgo. Toda doslej je bila
bolj ali manj prikrita, izražena samo
v simptomih, v posameznih in v glav-
nem zasebnih razpravah in le redko
v javnih govorih. Nedavno pa je po-
stala pereča, neogibno je prišla v
javnost in se spremenila v nekaj,
kar moramo javno obravnavati. Iz-
raz te nujnosti so tudi ti elementi
v nedavnih razpravah na III. izred-
nem in IV. plenumu CK ZKJ, pa
tudi na III. kongresu ZK Srbije, s
katerimi smo posegli v ideološko in
kulturno, torej tudi v umetniško
problematiko našega življenja.

Če bi skušali povzeti glavne na-
črte in teme, obravnavane v teh
razpravah in zadnje čase sploh v
naši javnosti, bi se lahko v glavnem
omejili na dveh temeljnih skupnih
vprašanjih. Prvo od njih se razpravi so-
leljuje posamezniki ugotovitvi, da se
naša umetnost, zlasti pa literatura, v
oblikah, v katerih jo obravnavajo
okoliščine, mladi in mlajši pisatelji,
polagoma, toda čedalje bolj oddalja
od življenja, da se nekako dviga na-
d njim ali da ga obravnava zviška. S
tem se seveda neogibno oddalja od
družbe; umetnost, predvsem litera-
tura neha tako biti funkcija v druž-
bi ali, kar je še slabše, spreminja se
v negativno in škodljivo, kolikor
njen vpliv na družbo sploh še lahko
čutimo.

V drugem smislu, tesno poveza-
nem s prvim, čedalje bolj čutimo,
da naša literatura (in umetnost na
splošno) čedalje bolj preplavljajo
tuji vplivi, da so to prav ti vplivi,
ki večeje v bistvu nasprotujejo te-
meljnemu smertnomu našega življenja
in naše stvarnosti in da so v tem
nasprotovanju ne le nesprejemljivi,
marveč naši stvarnosti tudi sovražni.
Ob koncu razprave na IV. plenumu
je tovariš Tito govoril o omahljivih
izobraženih na področju kulture,
tiska in književnosti in o izobraže-
nih komunistih na visokih položajih
ter jasno kritiziral njihovo ideološko
omahljivost, rekč: »Zal postanejo,
brž ko pridejo v to okolje in se v
njem pretope, obkrajni trabant tujih
elementov, s tujimi nazori, z vsakr-
šnimi, samo ne socialističnimi kon-
cepčiami. Od tod do trenutka, če se
postanejo te koncepcije protisociali-
stične ali najbolj mlo rečeno nesoi-
cialistične, pa je samo še en korak.

Kaj to pomeni, ko ugotovimo, da
se literatura oddalja od življenja,
kako bi mogli to najbolj preprosto
povedati, da bi bilo literarno najbolj
razumljivo? Odklanjanje od življenja
pomeni po mojem mnenju odklanjanje
od življenjske vsebine, od resnice o
življenju, od stvarnosti kot takšne.
Konec koncev pomeni to odklanjanje
od realizma. Pojma realizem tu se-
veda nikakor ne povezuje z realiza-
mom kot določeno književno in umet-

niško solo, kot neko določeno in s
pravili ugotovljeno ustvarjalno pro-
ceduro, najmanj pa kot pojem, ki v
mnogih ljudeh vzbuja mnenje, da po-
menj realistično ustvarjati pravza-
prav kopirati, da realistično delo ni
in ne sme biti nič drugega kakor
nekakšna natančna kopija življenja
kot objekta. Za nas realizem ni ko-
piranje. Realizem povezuje in spaja
dvoje velikih in hkrati temeljnih
ustvarjalnih umetniških načel: po-
polno ustvarjalno svobodo v ustvar-
janju, v oživitvenju novih življenjskih
oblik, poustvarjanje življenja v višji,
umetniško povzdignjeni prepričljivo-
sti in izraznosti na eni, na drugi
strani pa umetniška dočela zadovolji,
da ostane zvest stvarnosti in življe-
nju, da se v svojem poustvarjanju ne

Z razstave v Mali galeriji, Floris
Oblak: Zalostna (Igrla)

izneveri življenjski resničnosti. Pod
pojmom realizem razumemo vse, kar
v umetnosti spoštuje ti dve načeli in
kar izpolnjuje ta dva pogoja. Realiz-
em torej zame pomeni: svobodno,
toda resnično dviganje življenjske
stvarnosti v višje, umetniško bolj
zgoščeno, bolj prosvetljeno, prodor-
nejše, dane oblike. Odklanjanje od
življenja, odklanjanje od vsebine življe-
nja torej pomeni odklanjanje od rea-
lizma, pojmovanega v tem smislu kot
pravega in edinega sprejemljivega
umetniškega načina ustvarjanja.

S tem, da se odklanja od življenja,
od njegove vsebine se umetnost ne-
ogibno odklanja od smisla. Kaj je smi-
sl v svojem zadnjem bistvu: to je
samo življenje, to je sama bistve-
nost življenja. Od življenja ločenega
smisla ne more biti. Če se torej ime-
verimo smislu, se hkrati odpovemo
življenju. In nasprotno, če se izneve-
rimo življenju v umetnosti, če se
odmaknemo od življenja, če od njega
bežimo, neogibno uničimo smisel, iz-
gubimo zavest, da je smisel velika
in glavna vrednota življenja. Izgubi-
li bi čut za smisel pravzaprav pomeni
izgubiti čut za smisel življenja, kar
konec koncev pomeni izgubiti voljo
do življenja. Če se umetnik odreče
smislu kot bistvu v umetniškem
ustvarjanju, se kot človek odreče
potrebi in volji, da življenje dojema,
da življenje živi, da ga z vso širino
svoje biti zajema in razume, da ga
ljubi, da se ga veseli, da od njega
jemlje in mu daje, da življenje po-

raja, kakor je življenje rodilo njega.
Hkrati pa izgubi tudi pogum, da pre-
naša življenje v oblikah, ki nalagajo
boj in trpljenje. Strahota, umetnost
brez smisla je umetnost, ki se poraja
iz nekakšnega uveljavljanja nesmi-
selnosti življenja.

Vprašati se moramo, kje tiče
vzrok, da posamezniki izgubljajo vo-
ljo do življenja in pogum, da žive,
zakaj ne najdejo v njem več smisla,
zakaj ga podcenjujejo, zakaj zanika-
jo smisel življenja kot vsebinsko bi-
stvo umetnosti, kar je tako očito
v modernistični umetniški dekadenci?
Ti pojavi ne morejo biti slučajni.
Predvsem niso novi, še manj pa po-
gojno vezani na življenjske razmere,
v katerih živimo in v katerih, ko
jih zboljšujemo, čedalje bolj uvelja-
vujemo prav vrednost življenja. Ti
pojavi so nam tuji in iz tujine so
k nam tudi prišli. Pa tudi tam —
mislim, predvsem na zahodno živ-
ljenjsko vzdušje — niso več niti zna-
čilni, še manj pa pomembni. Tudi tam
so samo obrojni ali vzoredni in po-
vratni simptomi nečesa, kar se je že
preživelo.

Toda v svojem danem trenutku so
bili ti pojavi, da posamezniki umetniški
odrekanje umetniški smisel in živ-
ljenjsko pomembnost, zelo razumljivi.
To je bil čas — v glavnem prvega
desetletja našega stoletja — ko je
bila meščanska psihologija, vsa mi-
selnost meščanskega človeka že hudo
vzmetnjena. V čustvovanje in mi-
šljenje človeka so takrat jele prodra-
tati mračne, vzmetnjive slutnje ne-
gotovih, lahko bi rekli malone za-
stirih perspektiv vsega reda. Kakor
nikoli prej so ljudje naenkrat v raz-
nih oblikah, skoraj bi lahko rekli,
usodna vprašanja. Ljudem se je valje-
val problem smisla vsega, pod njim-
bovali nogami je nekaj bobnelo in
se premikalo, tla so se začela ma-
jati, ljudje so postajali nekam vrtog-
lavni. Tu menda preneha smisel kot
takšen, tu se pojavlja tisto duhovno
kapitulativstvo glede vrednosti živ-
ljenja, tako zelo značilno za deka-
denca. In prav iz tega se poraja ti-
sto, kar imenujemo modernizem. Tak-
rat se je že pojavljalo, čeprav še
relativno, odrekanje smisla kot nu-
jnosti v umetniškem ustvarjanju. V
neemselnosti so začeli nekateri umet-
niki iskati zavetišče, če že ne izhod.

Da je vse to zajelo tudi našo lita-
turo po prvi svetovni vojni, lahko
nekako razumemo, ne moremo pa
tega sprejeti kot nujno pogojen pro-
ces. To je bila v glavnem formula-
cija, da ne rečem kopija navdušenih
učencev učiteljev, pri katerih so se
ušli: kakor še nikoli prej so naši
mladi rodovi takrat zvesto prenašali
vse z Zahoda, zlasti iz Francije. Mi-
mogrede rečeno, vse to so bili prav-
zaprav poganki iz izrazito meščan-
skih debel in ta njihova duhovna
sorodnost z Zahodom je tudi pripo-
mogla, da se je modernistična epide-
mija pri nas pojavila, razširila in
nadaljevala. Toda ta epidemija se je
že zdavnaj izžepala, iztrošila v svo-
jem virusnem delovanju brez upa-
nja na obnovo, duhovno vzdušje pa
je bilo dovolj izžičeno, da smo pri-
čakali in uresničili velike zgodovins-
ke stvari, iz katerih se je rodila
naša sedanjost.

In prav zato postaja mnogo bolj
zamotano in olsežno vprašanje, sa-
kaj naj bi se prav v njej obnovila
modernistična mardica izpred trideset-
ih let? Ali je to nekaj, kar naj
imamo pri naših kulturno večeje
premalu razgledanih in poglubljenih
mladih umetniških in literarnih
ustvarjalcih kot nekakšno odkritje
že zdavnaj odkritega, ali je virus
prikrto vendarle učinkoval, da se je
prav zdaj pojavil kot nekakšna vrsta
recidivne erupcije? Ali pa, kar bi
bilo še huje, je tu privrelo na dan
vse, kar se je nabralo od stare psi-
hologije v novih ljudeh tisto, ele-
mentarno meščansko in malomeščan-
sko, česar se lahko človek otrese sa-
mo z dolгим procesom, če ni v okviru
velike splošne revolucije izvršil re-
volucije tudi v sebi? Ali pa morda
naposled govori iz tega prav tista
malomeščanska stihija v nekakšni od-
porne aktivni obliki nasproti vsemu,
kar jo skuša zdaj od tod izkoreniti,
niti? Ali je to morda ena izmed
oblik družbenega, javnega pasivizma,
indiferentnosti do vsega, indiferent-
nosti, ki bi zdaj, čeprav neaktivna,
ne bila prav nič manj nekakšen od-
por? Težko bi bilo kategorično odgo-
voriti na katerikoli izmed teh in
mnogih drugih vprašanj, še manj pa
bi bilo upravičeno katerikoli izmed
njih že vnaprej zavrniti.

Vprašanje je sproženo in zahteva,
da ga pojasnimo. Tu ne moremo ni-
česar opraviti z ukrepi ali direk-
tivami. Vse pa lahko postavimo na
pravo mesto, če bomo za vsako stvar
natanko, prepričljivo in neovrgljivo
ugotovili, kaj je in kaj ni. Umetnost
brez smisla se pri nas postavlja ne
le kot čisto umetniško ali estetsko
teoretično vprašanje, marveč kot
vprašanje, ki zahteva svojo družbeno
in politično poglabitev, ker se je po-
javilo v življenju, a katerim ni na-
ravno v skladu in ker je zato nujno
treba ugotoviti, od kod se je pojavilo
na življenjskem organizmu, na kate-
rem je zajedalsko.

Milan Bogdanović

SPORT IN TELESNA VZGOJA

PRED TEKMO JUGOSLAVIJA : BELGIJA

Reprezentanca »rdečih uragov«

IGRA V NEDELJO V ZAGREBU — MERMANS, BELGIJSKI IGRALEC ŠTEV. 2 — O BRENU, NAJBOLJSEM IGRAVCU BELGIJE VSEH ČASOV, GOVORILJO SEDAJ S PREZIROM

Belgijska reprezentanca, ki bo v nedeljo nastopila v Zagrebu, je trenutno najmočnejša moštvo »rdečih uragov«. Tako na zabodu imenuje belgijsko reprezentanco, ker igra v izrazito rdečih dresih. To ime izvira še iz časa slavnega Brena, najboljšega igralca, ki ga je Belgija kdajkoli imela. Leta 1935 je Bren igra v Bruslju proti Jugoslaviji. Ob neki priložnosti pa je gostoval tudi v Beogradu, v moštvo praške Sparte, v katerem je nastopal več let kot edini tuj igralec.

STEBER BELGIJSKEGA MOSTVA
Belgijci pa govorijo sedaj a prezir-
om o Brenu, vzlic njegovi nekdanji
velikanski priljubljenosti, saj se je
med vojno kompromitiral s tem, da
je sodeloval z okupatorjem. S temo-
som pa govorijo o levem krilcu Mer-
mansu, ki je na lestvici belgijskega
nogometa igralca št. 2 vseh časov.
Mermans, ki bo nastopil tudi v Za-
grebu, je sedaj star 32 let, za držav-
no reprezentanco pa je odigral 45
tekem.

Njegov vrstnik Aul je s 53 re-
prezentacijskimi tekmami na drug-
em mestu. Med igralci, ki bodo v
nedeljo nastopili v Zagrebu v bel-

gijski reprezentanci, je na tretjem
mestu srednji krilec Carro. Slodnji je
doslej odigral 39 tekem. To so hkrati
tudi trije dolgoletni stebri belgijske-
ga državnega moštva. Četrti je mlaj-
ši, srednji napadalec Kopens, ki je
star 24 let in je 18 krat vodil belgijski
napad. V tem vigranem moštvo
manjka samo desni krilec Lembrecht,
ki je kot 23-letni nastopil leta 1947
v Glasgowu v moštvo Kontinenta
proti Angliji. Lembrecht je doslej
odigral 40 tekem za državno repre-
zentanco. V Zagrebu zaradi poškodbe
ne bo nastopil.

JUBILEJNA TEKMA

Najmlajši igralec belgijske repre-
zentance je vratar Jarney, star 22
let, ki je igral petkrat v državni re-
prezentanci. Odkrili so ga na nekem
turnirju vojaških moštvo. Igra v
malem klubu Ostendi. Desni krilec
je Cort je star 24 let, v Zagrebu pa
bo drugi igralec v državni reprezen-
tanci. Prvičkrat je nastopil v belgijski
reprezentanci v Antverpen ko so
premagali Nizozemsko s 4:0.

Zanimivo je, da bo igrala belgijska
reprezentanca v nedeljo jubilej-
no tekmo; pred 50 leti 1. maja 1904.
je Belgija imela v Bruslju prvo med-

TEKMA 1909. LEVA
JUGOSLAVIJA : ANGLIJA
Dvoboj Dubac : Hull

narodno tekmo s Francijo, ki se je
končala s rezultatom 3:3.
Lani 14. maja je Jugoslavija pre-
magala v Bruslju Belgijo s 3:1 (3:0).
V belgijski reprezentanci, ki bo na-
stopila v Zagrebu, bodo igrali samo
3 igralci, ki niso nastopili v Bruslju,
in sicer: vratar Jarney, desna zveza
Banstien in levi krilec de Cort.

KOROŠKA : MARIBOR 3:3

Maribor, 5. maja. — Danes je bila
v Mariboru prijateljska nogometna
tekma med reprezentancama Koroške
in Maribora. Končala se je neodlo-
čeno 3:3 (2:2). Igralce so ovirali dež,
mraz in spolzka trava. Igra je bila
zanimiva. Obe moštvi sta igrali pravo
dobro. Gostje so bili tehnično boljši.
Reprezentanca Maribora jim je bila
enakovredna nasprotnik. Rezultat je
realen. Tekmo je vodil, pred nekaj
100 gledalci, inš. božičev.

Izjava Ogimure

Novi svetovni prvak v namiznem
tenisu Japonec Ogimura je izjavil v
Hongkongu, da je po njegovem mne-
nju Japonska svetovna teniška vili-
ala št. 1. Sodi, da se po vrednosti
takoja za Japonskim igralci Madžari,
Jugoslavlani in Čehoslovanci.

TEKMOVANJE ZA DAVISOV POKAL

Madžarska v II. kolu
V zadnjih dveh partijah teniškega
dvoboja med Madžarsko in Novo Ze-
landijo je Asboth (M) premagal Ber-
ryja (NZ) s 6:4, 7:5, 6:2. Otway (NZ)
Štolpa s 6:3, 6:2, 6:2. Potemtakem je
Madžarska zmagała z rezultatom 3:2.

V Rimu se je začel mednarodni
turnir, na katerem sodelujejo malone
vsi najbolj znani teniški igralci na
svetu. Nastopilo bo tudi šest Jugoslo-
vanov. Laszlo igra z Medicijem,
Jagec s Pietrangelijem, Nikolić s
Pachinijem in Panagiotović z Drob-
nym.

DOSEDANJI PRVAKI

1946	Partizan	Polet (Mb)
1947	Partizan	Enotnost
1948	Partizan	Enotnost
1949	Partizan	Enotnost
1950	Partizan	Enotnost
1951	Crvena zvezda	Zelezničar
1952	Partizan	Partizan
1953	Partizan	Branik

XX. PARTIJA ŠAHOVSKEGA DVOBOJA ZA SVETOVNO PRVENSTVO

SMISLOV V BOLJSEM POLOŽAJU

Moskva, 5. maja. — V XX. parti-
ji dvoboja za svetovno šahovsko
prvenstvo je imel Botvinnik bele fi-
gure. Smislov se je branil s kraljevo
indijško obrambo. Otvoritev je bila
enaka, kakor v šestnajsti partiji dvo-
boja, in sicer vse do devete poteze
trajalo je Smislov napredoval s
stranskim kmetom na kraljevem krilu.
Botvinnik je imel nekaj šibkih točk in

pasivni položaj, vendar se je v obo-
jestranski časovni stiski za razmiš-
ljanje trdovratno branil. Navzlic iz-
redno težavnemu položaju je bila
partija prekinjena po štirideseti po-
tezi. Botvinnik je kuvertiral 41. po-
tezo. Smislov ima precejšnjo pozicijsko
prednost. Ker se je XIX. partija
končala remi, je stanje dvoboja 10:5;
8,5 za Botvinnika.

PO DRŽAVNEM PRVENSTVU V KEGLJANJU

Podrli so 111.754 kegljev

28 400 lučajev — Velik uspeh Branika — »Črni dan«
Kranjčanov — Med posamezniki zmagal Rajčič —
Ogromno zanimanje gledalcev

Stiri dni se je borilo 12 moštev in 70 posameznikov za naslov
državnega prvaka v mednarodnem slogu. Sloveniji so tekmovalci iz
Bosne in Hercegovine, Srbije, Hrvaške in Slovenije. 28.400 lučajev je bilo
potrebnih, da se je podrlo 111.754 kegljev in da smo dobili nove državne
prvake. Doseženi rezultati pričajo o visoki kakovosti prvenstva, množična
udeležba o silnem razmahu kegljanja tekmovalcev brez protestov o dobri
organizaciji, obisk gledalcev pa o velikem zanimanju za kegljanje v
Mariboru.

Nihče ni pričakoval, da bodo slo-
venski tekmovalci osvojili tako vi-
soka mesta, saj so doslej na državnih
prvenstvih in mednarodnem slogu vedno
dominirali kegljaši iz Hrvaške.
Sedaj pa je prišlo do sprememb. Eki-
pa Branika iz Maribora je priborila
brez druge naslov državnih prvakov
(Branik odbojka — žensko). Stiri kegl-
je manj od svetovnega rekorda je
podrta ekipa Branika, kar je za njih
res velik uspeh. Kdo je bil v ekipi
najboljši, je težko reči: vsi so bili
odlični, borili so se zelo požrtvoval-
no. V ekipnem tekmovalstvu sta člana
Branika Gomolj in Kobal z rezultata-
tom 878 in 876 dosegla tudi najvišje
rezultate na tem prvenstvu.

Kranjčani so imeli na prvenstvu
»črni dan«, saj so v ekipnem tekmo-
vanju zasedli šole 7. mesto. Ekipa Je-
senice je s četrtim mestom preseneče-
nje tekmovala, saj od akromnih Je-
seničanov tako visoke uvrstitve nih-
če ni pričakoval. Kečljanič Ljubljano

TEHNIČNI REZULTATI:

Ekipa — 1. Branik (Mb)
8042, 2. Medvedgrad (Zgb) 4844,
3. Partizan (Bgd) 4919, 4. Je-
senice 4878, 5. Ljubljano 4942,
6. Znanstila (Zrenjanin) 4836,
7. Kranj 4757, 8. Šaobradec
(Zgb) 4718, 9. Measarki (Zgb)
4707, 10. Radnički (Bgd) 4701,
11. repoz. BiH 4598, 12. Bra-
stvo (Zgb) 4589
Posamezniki — 1. Rajčič
(Zgb) 863, 2. Dominko (Lj) 866,
3. Gomolj (Bm) 858, 4. Kobal
(Bgd) 857, 5. Komboj (Zgb) 855,
6. Grubič (Bgd) 854, 7. Am-
brožič M (Kranj) 851, Likov-
nik (Lj) 845, 9. Stare (Kranj)
845, 10. Miakar (Lj) 843, 11.
Martelane (Kranj) 840, 12. Ka-
radjole (Celje) 839.

SE NEKAJ ZANIMIVOSTI

Na letošnjem prvenstvu je sode-
loval v konkurenci ekip in posamez-
nikov tudi predjednik kegljske zve-
ze Jugoslavije, tov. Krstulović. Res
odstaven primer.

Najmlajši tekmovalci na prven-
stvu je bil 17-letni Mudnić iz Zenice,
najstarejši pa bivši svetovni rekor-
der 56-letni Komboj.

V štirih dneh tekmovalnja si je
državno prvenstvo ogledalo nad 3000
gledalcev.
Edo Glavič

NEKAJ STATISTIKE

Tekmovalje je bilo izredno kva-
litetno. To nam potrjuje 74 rezulta-
tov nad 800. Slovenci so prekorčili
to znamko 29-krat, Hrvači 20-krat,
Srbji 12-krat, tekmovalci iz BiH pa
trikrat.

Če bi vbrali 6 najboljših posamez-
nikov iz vsake republike in sesteli
njihove rezultate, bi se četverboj
Slovenija : Hrvaška : Srbija : BiH
končal 5122:5016:4806:4642.

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE »PIONIR« — NOVO MESTO

RAZPISUJE:

3 štipendije za slušatelje gradbene fakultete TVŠ v Ljubljani in

5 štipendij za slušatelje srednje tehnične šole — gradbeni oddelek
v Ljubljani.

Ponudbe z opisom dosedanjega študija ter potrdilo o uspehu je treba dostaviti
direkciji v Novem mestu.

Štipendije so od 5000 din navzgor z ozirom na pogoje, sprejete v pogodbi o
štipendiji.

SLOVENSKA FILHARMONIJA

Osmi abonmajski koncert

Danes in jutri bo v veliki Filhar-
monični dvorani VIII. abonmajski
koncert Slovenske filharmonije, ki
ga bo kot gost vodil hrvaški diri-
gent Milan Horvat. Ta mladi di-
rigent si je pridobil velik sloves doma
in na tujem in se je pravkar vrnil
s turneje po Irski, kjer je dirigiral
serijo simfoničnih koncertov v Du-
blinu. Milan Horvat je bil rojen 1919
v Pakracu in je dovršil študije na
zagrebški Akademiji za glasbo. Tam
je tudi stalni dirigent Državnega
simfoničnega orkestra in profesor za
dirigiranje na glasbeni akademiji. Od
leta 1953 deluje obenem kot glavni
dirigent simfoničnega orkestra Irske
radijske postaje v Dublinu, kjer je
bil angažiran na podlagi uspešnih go-
stovanj v inozemstvu, zlasti v Avstri-
ji, Češki, Angliji, Franciji, Poljski in
Nemčiji. V tej sezoni je razen diri-
giranja koncertov v Dublinu vodil
tudi londonski simfonični orkester,
dalje slavni »Orchestre de la Société
des Concerts du Conservatoire« v Pa-
rizu in berlinski Filharmonijo. Oče-
ne, ki jih je prejel na teh koncertih,
so nadvse laskave ter mu zagotavljajo
mesto med prvimi dirigenti sodobno-
sti. Na koncertu dne 28. marca 1954
v Dublinu je dirigiral tudi IV. sim-
fonijo (za godala) našega skladatelja
L. M. Škerjanca.

Sporod VIII. abonmajskega kon-
certa obsega razen monumentalne
V. simfonije P. I. Čajkovskega kot
novost za Ljubljano »II. klasični kon-
cert« hrvaškega skladatelja Stjepana
Suleka, ki spada med najbolj plodo-
vite in uspešne jugoslovanske avtorje.
Njegov II. klasični koncert za go-
dala je bil napisan leta 1953 in je
posvečen dirigentu Milanu Horvatu.

Stavki so: Fanfare — Koral — Fuga
in so napisani sicer s sodobnimi mu-
zikalnimi sredstvi, a opirni na klasično
formo Concerta grossa XVIII. sto-
letja. Težišče skladbe je v zaključni
fugi, ki je tudi v instrumentalnem
pogledu zanimiva, saj prinaša jo soli-
sti povečano temo obenem z original-
no temo v spremeljavi.

V Mozartovem edinem koncertu
za klarinet in orkester ima priložnost
solist, da mimo virtuozne tehnike pri-
kaže tudi smisel za lepo kantileno.
Kot solist bo nastopil Miha Gunzek,
profesor na naši Glasbeni akademiji
in solist Slovenske filharmonije, ki je
že v mnogih koncertih dokumentiral
svoj veliki sloves kot umetnik in
klarinetist.

Nekaj novosti

Narodne in univerzitetne
knjižnice

Thomson C. & M. D. Tomkins: Le
Rôle des bibliothèques dans l'édu-
cation des adultes. Paris 1950. (Ma-
nuels de l'Unesco à l'usage des
bibliothèques publiques. 3.) (105
269—5)
Van Doren C.: The American Novel
1789—1939. Rev. and Enlarg. Ed.
New York 1949. (119 474)
Vrios L. de: French-English Science
Dictionary... 2. Ed. New York
(Ita). 1951. (O 110 604)
Vrios L. de: German-English Science
Dictionary for Students in Che-
mistry, Physics, Biology, Agri-
culture, and Related Sciences. 2.
Ed. Rev. and Enl. New York &
London 1946. (O 110 603)

Ves svet se zanima za Indokino

Francoske in Bao Dajeve čete so po orožju močnejše, pa vendar se s težavo upirajo Ho Ši Minhovim enotam

V zvezi z ženevsko konferenco se je začela svetovna javnost še bolj zanimati za vojno v Indokini. Ho Ši Minhove čete so poskušile s splošno ofenzivo, ki pa se jim ni v celoti posrečila. S tem je hotel Ho Ši Minh vplivati na ženevsko konferenco. Njegove čete se bore s topovi, zaplenjenimi na Koreji, pa tudi s puščicami, ker vsi borci še nimajo modernega orožja. Zanimivo pa je, da imajo velike zaloge municije iz Skodovih tovarn. Najsirotejši boji divjajo okrog Dien Bien Fuja, kjer morajo Ho Ši Minhove čete vedno znova poslati v boj posebne udarne komandose.

Mao Ce Tung je nedavno pri-

pravil v zaledju 300 do 400 reaktivnih bojnih letal. Tudi to naj bi bil pritisk na ženevsko konferenco, hkrati pa odgovor na ameriške načrte o povečanju pomoči francoskim četam, če bi se pogajanja izjalovila.

Sovražnosti v Indokini so se začele pred sedmimi leti in dobrih štirih mesecev. Takrat so se upor-

potrebščine. Vsak mesec jim jih je poslala kakih 3.000 ton. Težke topeve in letala pa so imele samo francoske čete. Ščasoma je spravil Ho Ši Minh na noge kakih 380.000 mož. Od teh je 270.000 žilavih partizanov, s katerimi imajo francoske čete največje preglavice, ker jih napadajo zdaj od te, zdaj od one strani, večkrat pa jim udarijo tudi v hrbet. Posebno hudo jih napadajo in vznemirjajo ponoči. Mnogi partizanski borci podnevi delajo na polju, da bi človek mislil, da so miroljubni kmetje, ponoči pa primajo za orožje in grejo v boj proti Francozom. Regula vietnamska vojska šteje 110.000 mož, razdeljenih na 7 divizij po 15.000. Vsa teža ofenziv pa pade na redno vojsko.

Od maja 1953 je poskušal naslednik francoskega generala Raoula Salana general Henry Eugene Navarre s približno 500.000 vojakih razbiti sovražnika. Njegov prednik je imel večidel smolo. Francoska vojska, sestavljena iz Francozov, vojakov tujske legije, Laotov, Kambožanov, Maročanov in Senegalcev, je opremljena različno. Američani so ji poslali prek pristanišča Saigona na jugu in Haifonga na severu 175.000 pušk in mitraljezov, 1.400 tankov in oklopnikov ter 360 letal, med njimi 12 bombnikov tipa B 29, razen tega pa 390 motornih čolnov in ladij. Tehnična premoč je torej na strani Francozov, ki imajo razen tega še boljše strateške položaje.

Edini uspeh teh dobro oboroženih čet pa so bile doslej dokaj občutne vietnamske izgube. Ho Ši Minhove čete so izgubile že kakih 100.000 padlih in ujetih. Na francoski strani pa je doslej padlo ali brez sledu izginilo samo 67.000 vojakov in oficirjev, od teh 16.500 Francozov in kakih 32.000 Indokitajcev. Ranjenih je bilo 60.000, od teh 25.000 Indokitajcev.

Ho Ši Minhove čete so se mesec dni borile ob velikem pomanjkanju živil. Borci so dobivali na dan le dobro prgišče riža. Vzlic mnogim tegobam pa so izredno bojevit in disciplinirani, taktično siljajo iz šolani, civilno prebivalstvo pa jih navdušeno podpira. Morala na strani francoskih čet pa je zelo slaba. Vojaki godrnjajo, če jim obroke mesa le nekoliko skrežijo. Mnogi vpoklicani rekruti že čez nekaj dni pobežnejo in brez sledu izginejo.

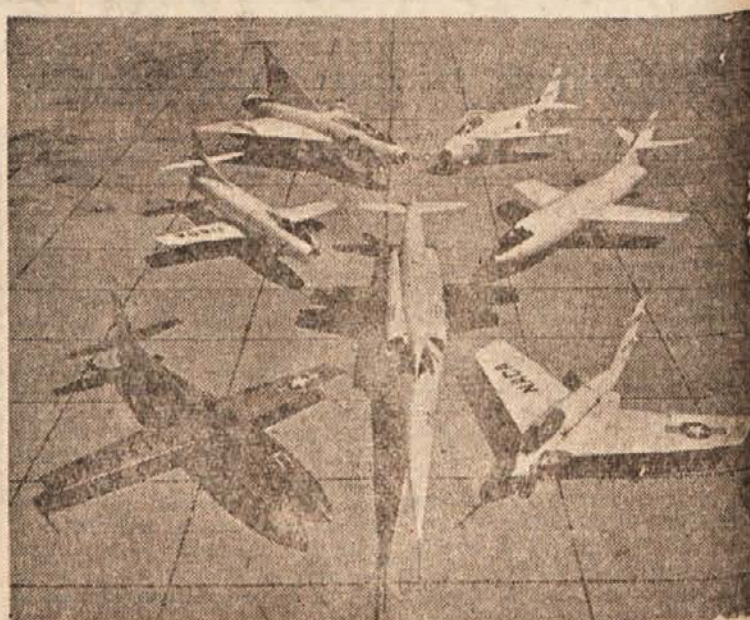
Vojna v Indokini čedalje bolj kaže, da je Francija ali bolje rečeno, da je francoski imperalizem zabredel v vojno pustolovščino, ki mu je že zdavnaj zrasla čez glavo, in da bo prej ali slej moral po-

putiti in priznati, da so minili časi, ko je imelo orožje v mednarodni politiki edino in odločilno besedo. Zavest, da ima sleherni narod pravico do samostojnega življenja, je že tako močna, da so prazne nade vojnih hujskačev in oboževalcev militarizma, da bi z orožjem spravili na kolena katerikoli po svobodi in neodvisnosti hrepeneč narod.

Z motociklom okoli sveta

Dva mlada Dunajčana, ki sta se napotila z motociklom okrog sveta, sta prispela nedavno v Tokio. Eduard Edlitzberger in Norbert Wittasek, oba stara po 26 let, sta se odpeljala z Dunaja 23. aprila 1953 ter prevozila Jugoslavijo, Grčijo, Turčijo, Libanon, Sirijo, Afganistan in Indijo, potem pa sta obiskala še Formozo in Hongkong. Iz Tokia sta se napotila na Korejo, kjer nameravata šest tednov počivati.

SEDEM NAJHITREJŠIH LETAL

V vrsti novih modelov vojnih letal, ki spričo naglega razvoja letalstva hitro zastare in zadenejo na konkurenco novih in čedalje modernjših letal, so v Ameriki izbrali sedem najhitrejših letal. Med njimi jih nekaj še preizkušajo. Najhitrejša ameriška letala vidimo na priložni sliki. Razvrščena so v smeri urnega kazalca takole: Bel X - 1A, Douglas D-558, Skystrik Convair XF - 92A, Bel X - 5, Douglas Scyrocet, Northrop X - 4 in v sredini Douglas X - 3.

Industrijsko izkoriščanje lave

V Italiji so začeli uresničevati načrte o industrijski uporabi lave. V kratkem bodo začeli graditi prvo tovarno na svetu, v kateri bodo lavo izpreminjali v izolacijsko volno. Industrijske naprave za novo tovarno so izdelali v Nemčiji in jih že lani novembra pripeljali v Santa Teresa di Riva. V velikem naftnem kotlu bodo lavo segrevali na dobrih 1000°, potem pa se bo v posebnih napravah spreminjala v klobučevini podobno maso s premerom 3 m. Iz te mase bodo izdelovali izolacijsko volno. Poskusi so pokazali, da se obeta nova važna industrijska panoga. Iz lave izdelana masa je zelo odporna proti vsem zunanjim vplivom, tudi proti kislinam, in v njej ni nobenih snovi, ki bi bile podvržene rji.

Ho Ši Minh

nikl borili izključno še z noži in puščicami. Le tu pa tam so streljali tudi z minometali, ki so jih izrgali sovražniku. Potem pa jim je začela Kitajska dobavljati vojne

Nova vrsta znanosti PLANGONOLOGIJA

Kakšne cilje ima klub ljubiteljev lutk v Angliji

Klub ljubiteljev lutk Velike Britanije ima tri cilje: ohraniti stare in zanimive lutke, izpodbijati izdelovanje dobrih modernih lutk in zbirati prostovoljne prispevke za prirejanje tekm in lutkarskih razstav. Klub šteje šele 50 članov, med njimi tudi nekaj moških. Njegova tajnica Nerea de Clifford ima zelo lepo osebno zbirko lutk. Med njimi je tudi nekaj dragocenih lutk iz časov kraljice Viktorije, oblečenih kot neveste. Njihove obleke so natančne kopije takratne mode. Celo šivov je na njih prav toliko, kolikor na oblekah za odrasle, le da je vse seveda miniaturno.

Industrija lutk je bila na višku v sedemdesetih letih minulega stoletja, ko so priredili v Parizu veliko razstavo lutk, da bi prikazali okrevanje Francije po francosko-pruski vojni. Da bi dokazali, da je Pariz kljub vsemu ostal svetovno središče mode, so mnoge lutke oblekli v natančne kopije najmodernejših oblek takratnih časov. Lutke okroglih obrazov in nedolžnih izrazov na njih so bile videti, ko da so stopile s kake Renoirove ali Manetove slike.

Sedanjí izdelovalci lutk te vrste so spoznali, da ni sodobne snovi, ki bi lahko zamenjala starinski vosek pri izdelovanju obrazov, nog in rok lutk, če naj bodo natančne kopije živih ljudi. Zanimive so lutke, ki obračajo glave in kažejo različne

načrte. Največ punčk, otroških igračk. Z gledišča zbiralec je to škoda, ker takšnih lutk ni moč obleči v lepe obleke zaradi velike glave, okroglega telesa, ter debelih nog in rok. Klub ljubiteljev lutk Velike Britanije je vprašal znanstvenike, kako naj bi nazval znanstveno proučevanje porekla lutk v raznih zgodovinskih obdobjih in raznih deželah. Znanstveniki so mu svetovali, naj uporabi izraz plangon, kar pomeni voščeni lik za razveseljevanje otrok. Tako je nastala nova panoga znanosti: plangonologija.

Zveza med kajo in rakom na pljučih

V Angliji se boje, da bodo dohodki od prodaje tobaka občutno padli

»Za božjo voljo, nikar ne nehajte kaditi!« tako je vzkliknil lani jeseni angleški finančni minister Richard Butler v neki družbi. Hkrati so delnice velikih tobačnih tovarn vzlic mastnim in dividendam na londonski borzi nekoliko padle. To pa je bil samo nekakšen uvod v igro. Prava križarja je šele nastopila oba, predvsem cigarete, v znanstvenem svetu pravzaprav nikoli ni imel posebne veljave. Kakor alkoholi-

kavi in čaju pripisujejo zdravniku tudi tobaku oziroma nikotinu škodljiv vpliv na človeško zdravje.

Zadnja leta pa postaja položaj glede tobaka čedalje bolj vznemirljiv. Fovod za to je dalo baje naglo naraščanje primerov rakastih obolenj na pljučih in bronhijih. Ko je angleški kralj razmeroma kmalu po ugotovitvi takšnega obolenja umrl, so postali zdravniki še bolj pozorni na to bolezen, o kateri je bilo prej le redko kaj slišati.

Zadnje čase se množe primeri, da ugotove zdravniki

rakasta obolenja na ljudeh, o katerih so prej mislili, da so jetični.

Po vojni je v Angliji potrošnja tobaka, zlasti cigaret, zelo narasla. In angleški zdravniki pravijo, da je treba naraščanje števil rakastih obolenj v glavnem prišati večji potrošnji tobaka. Naosled je angleško ministrstvo za narodno zdravje po svojih organih proučilo to trditve, in minister za narodno zdravje je v Spodnjem domu poročal ugotovitvah. Njegovo poročilo je sestavljeno iz dveh delov, brez slehernega pretiravanja.

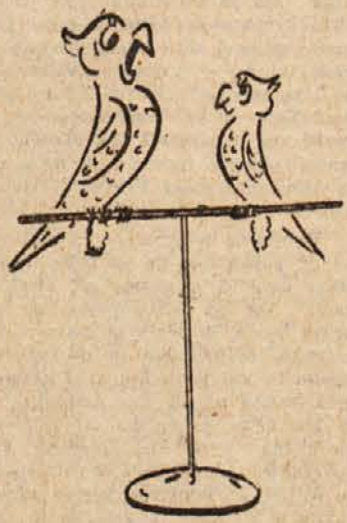
Minister je najprej ugotovil, da držitelci o zvezi med kajo in rakom na pljučih. Pripomnil pa je, da v tobačnem dimu niso zanesljivo ugotovili raka povzročajočih snovi. Zato tudi ne bi mogli reči, da moramo naraščanje števil rakastih obolenj na pljučih pripisati zgolj naraščajoči potrošnji tobaka. Tu imajo seveda vlogo tudi drugi dejavniki, kakor kemične primese zraka v velikih mestih, delavnicah in tovarnah.

Vendar pa je vzbudilo poročilo ministrstva za narodno zdravje v javnosti veliko pozornost in kadilci so zdaj precej zaskrbljeni. Tečaj angleških tobačnih tovarn

so kmalu padli za kakih 16 milijonov funtsterlingov. Finančno ministrstvo se že ukvarja z mislijo, kako bo zapolnilo vrzel, ki je nastala v dohodkih, saj

tudi v Angliji prodaja tobaka polni državno blagajno.

Za angleško tobačno industrijo je značilno, da je določila 250.000 funtsterlingov za nadaljnje raziskave na področju rakastih obolenj. Angleži hočejo po vsej sili to vprašanje dokončno razrešiti, ker je od tega neposredno odvisna potrošnja tobaka. Treba bo seveda še precej dolgo čakati, preden bodo ugotovili, ali res nikotin pospešuje raka na pljučih, ali ga celo povzroča. Že zdaj pa se tobačna industrija v Angliji boji, da bo potrošnja tobaka občutno padla. Ljudje bodo popuščali zlasti kajo cigaret.

...najbolj nesimpatično na ljudeh pa je, da vse čekaajo za nami.

MALI LEKSIKON

Vprašanja:

Kaj so avplin, avtur in avtag?

Kakšna je posebnost smeha majhnih otrok in kdaj se navadno pokaže?

Kaj in kako riba vidi s svojimi očmi?

Kateri filmi so o svetovnem prstnem redu na prvih desetih mestih?

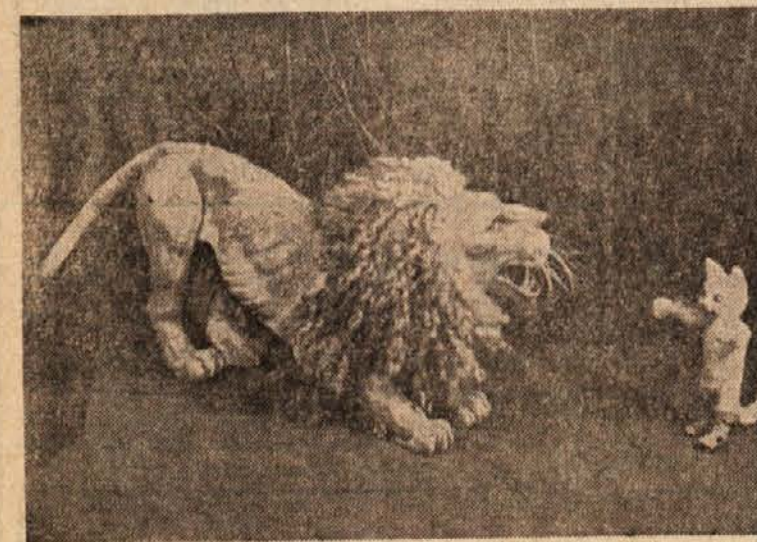
Odgovori:

Avplin, avtur in avtag so letalska goriva. Avplin je gorivo reaktivnih letal in praviloma mu visokotlačni benzin. Avtur je gorivo reaktivnih motorjev. To je petrol. Kaj pa je avtag? Iz surove nafte dobimo zelo malo petroleja in zato se za zabljenje na veliko potrošnju v prometu z reaktivnimi letali (samo na enem angleškem letalsku potrošijo na dan 340.000 litrov goriva) v znanstvenem svetu bati, da bi bile zaloge avtura v primeru potrebe premajhne. Zato so od krili avtag gorivo reaktivnih letal, ki ga dobivajo v velikih količinah iz surove nafte in ga lahko pridobujejo v vsaki rafineriji.

Majhni otroci se začno smejati razmeroma zgodaj že v sedmem tednu. Na navadnega pa ni, če se začne smejati šele pozneje, v desetem tednu. Tudi se novorojenček smeje brž ko se mu kdo približa, kar svoje matere še ne pomeni. Temu smeju prvimu »socijalni smeh«. Značilno je tudi, da otrok do petega meseca ne razlikuje zmerjanja in laskanja. Seveda ga resno še ne moremo zmerjati, če ga pa zmerjamo v šal, se smeje ena ko kakor če se mu laskamo. To razliko spozna šele po osmem mesecu, ko se že smeje ali joka kakor pač z njim govorimo. V desetem mesecu pa že razlikuje ali ga mati zmerja v šal ali zaroka.

Ribe imajo nepopoln organ za gledanje. Njihova mrežasta optika dejoma samo zamegljene slike. Ribe ne razlikujejo barv in njihovo obzorje je zelo omejeno. To bi bil odgovor na vprašanje, kako ribe vidijo svet. Na je odgovor na vprašanje, kaj riba v vodi vidi. Ribe obzorje se deli v dve natanko ločeni krožni črti druga v drugi. Znotraj osrednje svetlejša površine vidi riba tisto, kar se dogaja nad vodo. Nad to površino med osrednjo in zunanjo črto, torej v tem najširšem delu, na vidi temno dno z algami.

V Belgiji so razpisali anketo za deset najboljših filmov na svetu. V njej so sodelovali režiserji svetovnega slovesa. Na podlagi ankete so ugotovili naslednjih deset najboljših filmov: 1. »Križarka Potemkin« (Eisenstein 1925, nem. film); 2. »Lov za zlato« (Chaplin 1. 1925, nem.); 3. »Tovni kolose« (Zavattini - de Sica); 4. »Luzi v lelemast« (Chaplin, 1928-1930, nem. film); 5. »Velika iluzija« (Renoir, 1937); 6. »Milijon« (René Clair); 7. »Grabežljivost« (Erich von Stroheim, 1923, nem. film); 8. »Alalujja« (King Vidor, 1925, zvočni film); 9.-10. mesto pa si dele štirje filmi: »Berška opera« (Pabst); »Bežna srečanja« (Lean); »Nostalgija« (Griffith); in »Človek iz Arana« (Flaherty).

Prizor iz lutkovne igre »Obuti ek«

obraz. Te lutke so prišle v Evropo iz Južne Amerike. V eni podobni predstavi takšna lutka babico s širokimi okornimi krili, če pa jo obrnemo z glavo navzdol, dobimo lepo dekle v razkošni plesni obleki.

Zdaj so zelo priljubljene lutke, ki predstavljajo vile, in lutke v narodnih nošah, privlačne zlasti za turiste, ki jih kupujejo za spomin na deželo, po kateri so potovali. Sodobna industrija lutk pa izdeluje

Anekdota

NI SE NAPISAL

Uredništvo nekega pariškega časnika je vprašalo Bernarda Shawa, katerih deset del je po njegovem mnenju najboljših v svetovni literaturi.

»Obžalujem,« je odgovoril Shaw, »toda moj odgovor bo nepopoln, ker še nisem napisal desetega in desetega dela.«

DNEVNE NOVICE

GLEDALIŠČA

DRAMA - LJUBLJANA

Cetrtek, 6. maja: Zaprti.
Petek, 7. maja: Zaprti.
Sobota, 8. maja ob 20: Linhart: »Maticek se ženi«. Izven in za podož.
Znižane cene. (Matička igra Siane Cesnik.)

OPERA

Cetrtek, 6. maja ob 14: Sutermeister: »Romeo in Julija«. Zaključena dirjaška predstava za Novo mesto.
Petek, 7. maja: Zaprti.
Sobota, 8. maja: Gostovanje v Zagrebu: Sutermeister: »Romeo in Julija«.

V Ljubljani gostovanje Zagrebskega gledališča »Komedija« ob 20: Nedelja: »Poljski kri«, opereta.
Od večerj so v prodaji v Operi vstopnice za vse štiri operetne predstave, ki jih uprizori ansambel Zagrebskega gledališča »Komedija«.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Gledališka pasija

Cetrtek, 6. maja ob 20: F. H. Herbert: »Vaskih sto let«. Premiera. Izven.
Petek, 7. maja ob 20: F. H. Herbert: »Vaskih sto let«. Red Petek Vstopnice so tudi v prodaji.

SENČARSKO GLEDALIŠČE

Ljubljana, Mestni dom

Sobota, 8. maja ob 20: Mary Chase: »Harvey«. Izven.
Sobota, 8. maja ob 20: W. Lichtenberg: »Veselo potovanje«. veselo-igra.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE

Rošne lutke

Cetrtek, 6. maja ob 9: Gostovanje v Spodnji Idriji.
Petek, 7. maja ob 9: Gostovanje v Godovici.
Sobota, 8. maja ob 9: Gostovanje v Gočah.

RADIO

Dnevni spored za cetrtek, 6. maja

5.30-7.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! (Pester glasbeni spored) - vmes ob 5.45-5.55 Jutranja telovadba - 6.30 do 6.45 Radijski koledar in pregled tiskov - 7.20 Za gospodinje - 12.00 Leo Delibes-Dohnanyi: Nala, valček. Franz Schubert: Valčki - 12.15 Glasbanom - dober dan! - 12.30 Opoldanski orkestralni spored - 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame - 13.45 Iz znanosti in tehnike - 13.55 Pred mikrofonom so štirje fantje, trije Slavko Avsenik in solisti - 14.40 Kaj bo danes na sporedu - 14.45 Stare in nove melodije igra na klavir Mojmir Sepe - 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame - 15.30 F. Schubert: Sonata za čelo v a-molu »Arpeggione« - 16.00 Radijska univerza: Paul de Kruif: V boju z virusi - 16.15 Popoldanski simfonični koncert - 17.10 Zabavne melodije: sodelujejo Tino Rossi in Charles Trenet - 17.45 10. letnica tedaj francoskega jezika - 18.00 Iz oper Richarda Wagnerja - 18.30 Družinski pogovori: Vladimir Cvetko: Pogovor o naši mladini - 18.40 Vedre melodije

KONCERTI

VIII. abonmatski koncert pod vodstvom dirigenta Milana Horvata

bo danes za abonma B, jutri pa za abonma A. Solist je Miha Gunzler. Zacetek koncerta ob 20.15 Vstopnice v Filharmoniji.

Umrlj so v Ljubljani

Svete Frane, železnikar. Pogreb bo v cetrtek ob 16.30 na Zalah.

Cernivec Anton, upokojenec. Pogreb bo v cetrtek ob 15 na Zalah.

Vsem sorodnikom, znancem in prijateljem sporočamo,

da je za vedno zaspala v 83. letu starosti naša ljubljena mama in babica

Marija Lilija roj. Globelnik

vdova po šolskem upravitelju

Pokopali je bomo v cetrtek, dne 6. maja 1954, ob 17. uri v Postojni na mestnem pokopališču.

Postojna, 4. maja 1954.

Zalujoči sin Bogomil

z ženo Angelo in hčerko Draguško

dije - 19.00 Radijski dnevnik - 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame - 20.00 Kulturni pregled: Kulturne beležke - 20.15 Za prijatelje večer vam bodo peli in godli Fantje na vasi. Gorenjski kvartet in solisti - 21.00 Iz koncerta Bennyja Goodman, njegovega orkestra in solistov v Carnegie Hall v New Yorku - 22.15-23.00 Nočni komorni koncert predkasišne glasbe.

Pečalica

Dnevni spored za petek, 7. maja 1954

5.30-7.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! (Pester glasbeni spored) - vmes ob 5.45-5.55 Jutranja telovadba - 6.30-6.45 Radijski koledar in pregled tiskov - 7.20 Za gospodinje - 12.00 Igra godba na pihala ljubljanske garnizije p. v. kaplana Jožeta Bruna - 12.30 Kmetijski nasveti - 12.30 Opoldanski koncert: Wolfgang Amadeus Mozart: Simfonija v C-duru »Jupiter« - 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame - 13.45 Za pionirje - 14.05 Melodije Jeroma Kerna, Irvinga Berlin, Victora Herberta, Leroya Hendersona, Louisa Brahama, Coleja Porterja, Hoagya Carmichaela in Nata Simonsa v izvedbi orkestru Mortona Goulda, Stanleya Placka in Andreja Kostelantza - vmes ob 14.40 - 14.45 Kaj bo danes na sporedu - 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame - 15.30 Umetne in narodne pesmi poje ženski zbor »France Prešeren« iz Kranja p. v. Petra Liparja - 15.50 Modni kotiček - 16.00 Zeleni ste - poslušajte! - 17.10 Richard Strauss: Don Kihot, fantastične variacije na viteško temo op. 35 - 17.50 Domače aktualnosti: Ob skupščinah okrajnih združenj zvez - 18.00 Vesela skladbe igrajo: Jože Kampič s svojim triom, Albert Vossen in Eduardo Lucchina - 18.25 Jezikovni pogovori - 18.40 Skladbe C. Ph. E. Bacha igra pianist dr. Walter Georgi iz Münchna - 19.00 Radijski dnevnik - 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame - 20.00 Tedenški znanstveni pregled - 20.10 Večerni operni koncert (»Don Pasquale«, »Don Juan«, »Othello«, »Leleci Holande«, »Boris Godunov«, »Moč usode«) - 21.00 Iz sodobne književnosti - Beno Zupančič: Pogreb - 21.20 Naši ansambli v plesnem ritmu - sodelujejo: Plesni orkester Radia Ljubljana, zabavni orkester, kvintet Ferry Souvan, trio Borisa Lesjaja in Ljubljanski plesni sekste - 22.15-23.00 Nočni komorni koncert (Marian Lipovšek, Božidar Kunc, Joseph Marx)

DROBNI OGLASI

TOVARNI AVTO »SKODA«, 7.5 ton.

Dieseli, ugodno prodaja brez predpisane takse Minske podjetje v Ljubljani, Parmova 37-III., telefon št. 31-573

ZVEZA STROJNIH IN ELEKTROTEHNIČNIH INŽENIRJEV IN TEHNIKOV JUGOSLAVIJE

organizira skupaj z

ZELEZNIŠKIM INSTITUTOM GENERALNE DIREKCIJE JUGOSLOV. ŽELEZNIC

v dnevi 7. in 8. maja

posvetovanje o izbiri sistema elektrifikacije železnic v Jugoslaviji

Posvetovanje bo 7. maja v Domu inženirjev in tehnikov v Beogradu, Kneza Miloša 7, III. nadst. 8. maja pa v veliki dvorani Direkcije za železnice, Nemanjina 6 (vhod iz Sarajevske). Posvetovanje se bo začelo ob 9.30.

Vsi zainteresirani so vabljeni na posvet.

VI. NEMŠKI OBRTNIŠKI SEJEM Z MEDNARODNIM SODELOVANJEM

München - 12.-23. maja 1954

Najvažnejši sejem obrti in njeje pripadajoče industrije - Deset sejmskih dvoran z več kot 30.000 m² površine - Popust na voznini v 13 evropskih državah (Jugoslavija 25 %) - zahodnonemški del proge 33 1/2 km

Sejenske izkaznice in obvestila: Jugoslovenska trgovinska komora, Beograd, Knez Mihajlova 33. Putnik, putniški ured, Beograd

MARIBORSKE VESTI

Dežurna lekarna

Dne 6. maja 1954: lekarna »Planinka«, Glavni trg 20.
Dne 7. maja 1954: lekarna »Pri gradu«, Partizanski 1.

KINO

Spored za cetrtek, 5. maja 1954
PARTIZAN: Švedski film: »Dobri vojniki Buma«.

UDARNIK: Ameriški barvni film: »Bobni in trobente«.

POBREZJE: Ameriški barvni film: »Bobni in trobente«.

STUDENCI: Švedski film: »Dobri vojniki Buma«.

Spored za petek, 7. maja 1954

PARTIZAN: Meh. film: »Maklovič«.

UDARNIK: Ameriški barvni film: »Bobni in trobente«.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Cetrtek, 6. maja ob 19.30: Čajkovski: »Evgenij Onjegin« Red C.

Petek, 7. maja ob 15: Hristić: »Ohridska legenda«. Red LMS 3.

ob 19.30: Kreft: »Velika puntarija«. Red LMS 1.

CELJSKE VESTI

LJUDSKA UNIVERZA V CELJU

Danes, v cetrtek, 6. maja ob 19.30 bo v predavalnici na učiteljsko predavatelj: »Družbeni plan celjskega okraja v luči novih gospodarskih ukrepov«. Predaval bo načelnik gospodarskega sveta OLO tov. Robert Ogorevc. Vljudno vabljeni.

VESTI Z JESENIC

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE

Sobota, 8. maja ob 19.30: Shakespeare: »Othello«. Premiera.

Nedelja, 9. maja ob 19.30: Shakespeare: »Othello«. Prva repriza.

Režija in scena: Bojan Cebulj.

DROBNI OGLASI

TOVARNI AVTO »SKODA«, 7.5 ton.

Dieseli, ugodno prodaja brez predpisane takse Minske podjetje v Ljubljani, Parmova 37-III., telefon št. 31-573

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »SLOGA«

Premiera ameriškega barvnega film

Proti vsem zastavam

V glavni vlogi: Errol Flynn in Maureen O'Hara

Tednik. Predst. ob 15, 17, 19 in 21.

Ob 10 bo matineja istega filma.

Prodaja vstopnic od 9-11 in od 14.

KINO »UNION«: Amer. barvni film: »Dvoboj pri Srebrnem potoku«.

Tednik. Predstave ob 15, 18 in 20.

Predprodaja vstopnic od 10-11 in od 15 dalje.

KINO »SOCA«: Italij. film: »Pot upanja«. Brez tednika. Predstave ob 16, 18 in 20.

Predprodaja vstopnic od 10-11 in od 16 dalje.

KINO »TABOR« (bivši kino Milica): Amer. barvni film: »Obzorja na zahodu«. Tednik. Predstava ob 20.30.

Predprodaja vstopnic eno uro pred pričetkom predstave.

KINO »TRIGLAV«. Ameriški barvni film: »Obzorja na zahodu«. Tednik. Predstavi ob 18 in 20. Predprodaja vstopnic od 17 dalje.

KINO »SISKA«. Angl. film: »Trenutek obupa«. Filmske novice 13-T.

Predstave ob 16, 18 in 20.

Predprodaja vstopnic od 15 dalje.

Ljudska univerza, sindikalna dvorana DOZ, Miklošičeva cesta 13. - Kulturno-dokumentarni filmi: Hrvatski kompozitori, Kronanje angleške kraljice (barvni), Stoklo, Francoski slikar Manet, Osvoboditev Neaplja, Zgodovina ure. - Predstavi danes ob 17 in 20.

JESENICE: »RADIO«: Francoski film: »Prijateljstvo«. Predstavi ob 18 in 20.

»PLAVZ«. Angleški film: »Tajinstveni profesor«. Predstava ob 19.

KRANJ: »STORŽIC«. Premiera angl. filma: »Kruko morje«.

CELJE: »UNION«. Amer. barvni film: »Ivanhoe«. - »DOM«. Amer. film: »Oženil sem čarovnico«.

KINO »KOMUNAR«

Ameriški barvni film

»Scaramouche«

Brez tednika. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. - Predprodaja vstopnic od 10-11 in od 14 dalje.

»RAD«

LIST ZA SINDIKALNA VPRAŠANJA IN ZA VPRAŠANJA DELAVSKEGA UPRAVLJANJA

V SVOJI PRVOMAJSKI STEVILKI PRINAŠA NASLEDNJE ČLANKE:

RODOLJUB COLAKOVIČ: INTELIGENCA IN DELAVSKI RAZRED

IVAN BOŽIČEVIČ: PROTISLOVJE V DEJAVNOSTI NAŠIH SINDIKATOV

ASER DELEON: MEDNARODNI VIDIK DELAVSKEGA IZOBRAŽEVANJA

Mednarodni komentar: MIMO BISTVA

Poleg svojih rednih rubrik:

DISKUSIJA O AKTUALNIH PROBLEMIH (v tej številki o bolnišnem zavarovanju)

STANOVANJA - ZAKUPNINE - STANOVANJSKE GRADNJE

POLOŽAJ DELAVSKEGA RAZREDA PO SVETU IZ MEDNARODNEGA SINDIKALNEGA GIBANJA

prinaša: Sindikalni večer v komuni; Pri skupnem delu; Neposredno in učinkovito; Delavske športne igre.

Med statističnimi podatki prinaša RAD »Primerjalni pregled gibanja zaposlenosti in proizvodnje v letu 1953«.

»RAD« izhaja dvakrat mesečno. Letna naročnina 360 din, polletna 180 din.

Naročila pošljite na naslov:

IZDAVAČKO PREDUZEČE »RAD« - BEOGRAD

Tekoči račun 102-T-75

2216

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE »PIONIR« - NOVO MESTO

razpisuje sledeča delovna mesta:

šefa materialnega knjigovodstva

materialnih knjigovodij

šefa mezdnega knjigovodstva

nabavnega referenta

(pogoji: praksa in poznavanje gradbenih materialov)

mizarskega obratovodjo in

obratovodjo žage

Ponudbam je priložiti življenjepis in kratak opis dosedanjih zaposlitev.

Plača po tarifnem pravilniku.

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE »PIONIR« - NOVO MESTO

ISCE:

gradbenega inženirja statika

gradbenega inženirja kalkulant-analitičarja

gradbenega inženirja šefa gradbišča

več gradbenih inženirjev in tehnikov za gradbišča

strojnega inženirja ali tehnika za šefa stranskih obratov

večje število teracerjev

Plača po dogovoru oziroma tarifnem pravilniku Samske in družinske stanovanja na razpolago v Novem mestu. - Ponudbe z navedbo dosedanjega dela ter življenjepisom je poslati na direkcijo v Novem mestu.

TRIE

E. M. REMARQUE

tovarishi

ROMAN 66

18

»Dame, ki jo zmeraj skrivate,« je dejala gospa Zalewska, »ni treba skrivati. Mirno lahko prihaja k vam. Všeč mi je...«

»Saj je sploh še niste videli,« sem odgovoril.

»Kar potolažite se, videla sem jo,« je dejala gospa Zalewska s poudarkom. »Videla sem jo in všeč mi je - celo zelo všeč - toda to ni ženska za vas.«

»Tako?«

»Ne. Saj sem se že čudila, kako ste jo staknili v teh vaših beznicah. Toda seveda, najbolj zapiti...«

»Od čemu se oddaljujev...« sem jo prekinil.

»To,« je dejala, in se oprla s rokami v boke, je ženska za moške, v dobrih razmerah. Skratka, za bogatega moškega.«

Na, sem pomislil, ta je pa jobral Natanko tisto, kar ti je manjkalo. »To lahko trdite o vsaki ženski,« sem rekel razdraženo.

Stresla je s sivimi kodrčki. »Kar počakajte! Bodočnost mi bo dala prav.«

»Ah, bodočnost!« Jezno sem vrgel manšetne gumbke na mizo.

»Kdo pa zdaj še računa z bodočnostjo? Čemu bi si človek - tem že zdaj belil glavo!«

Gospa Zalewska je vsa v skrbih dostojanstveno majala z glavo.

»Čudni ljudje ste vi mladi, vsi skupaj. Minulost sovražite, sedanjost prezirate, bodočnost pa vam je deveta skrb. Kako naj se to dobro konča?«

»Kaj pa pravzaprav imenujete dober konec?« sem vprašal.

»Saj je vendar konec lahko samo dober, če je bilo prej vse slabo. Tedaj je slab konec mnogo boljše.«

»To so židovska zavijanja,« je odgovorila gospa Zalewska dostojanstveno in se odločno obrnila k vratom. Ko pa je držala za kljuko, je ko vkopana še enkrat obstala. »Smoking?« je dihlila presenečeno. »Vi?«

Z izbuljenimi očmi je gledala obleko Ottona Köstra, visečo na vratih omare. Izposodil sem si jo bil, ker sem hotel iti zvečer s Pat v gledališče.

»Da, zdi se sem odgovoril skupeno. Vaš dar za kombinacije je neprekosljiv, milostljiva gospa...«

Pogledala me je. Čez njen debeli obraz je švignila cela nevihta milih. Končala se je s širokim, pritrjujočim mizanjem. »Aha!« je rekla. In potem se enkrat: »Aha! In, če zunaj, čez rame, z užitek in pretkano, vsa srečna spriko večnega veselja žensk ob takšnih odkritjih.« Tako je torej s to zadevo!

»Da, tako, prekleta babnica,« sem zagodrnjal za njo, ko sem bil prepričan, da me več ne sliši. Potem sem srdito tresčil svoje nove lakaste čevlje skupaj s škaflo ob tla. Bogat mož - ko da tega ne bi vedel!

Prišel sem po Pat. Stala je v svoji sobi in me že oblečena pričakovala. Malone sapa mi je zaprla, ko sem jo zagledal. Prvič, odkar sem jo spoznal, je imela na sebi večerno obleko.

Bila je obleka iz srebrnega brokata, vitko in mehko padajoča z ravnih ramen. Videti je bila tesna in vendar je bila tako široka, da ni ovirala lepih, dolgih Patinih korpokov. Spredej se je zapenjala visoko, hrbet pa je bil globoko izrezan v obliki koničastega kota.

V motni, modrikasti poltemi je bila Pat podobna srebrni bakli. silno in presenetljivo spremenjena, slavnostna in odmaknjena. Liku senca se je prikazal za ujo duh gospe Zalewske z visoko dvignjenimi prsti.

»Dobro, da te nisem spoznal v takšni obleki,« sem dejal.

»Nikoli se ti ne bi bil upal približati.«

»Tega še ne verjamem kar tako, Robby.« Nasmehnila se je.

»Ti je všeč?«

»Naravnost neverjetna je. V njej si čisto druga ženska.«

»To vendar ni nič neverjetnega. Saj zato so obleke na svetu.«

»Že mogoče. Mene je kar nekam strlo. Za to bi morala najti drugačnega moškega. Moškega s kupom denarja.«

Zasmejala se je. »Moški s kupom denarja so navadno ostudni, Robby.«

»Denar pa ni ostuden, kaj?«

»Ne, je odgovorila. »Denar ne.«

»To sem si mislil.«

»Mar se tebi ne zdi tako?«

»Pač, pač,« sem dejal. »Denar človeka sicer ne osreči. - pač pa ga izredno pomiri.«

»Napravi ga neodvisnega, dragi moj, to je še več. Če pa hočeš, lahko oblečem tudi drugo obleko.«

BRALCI NAM PIŠEJO

Kaj bos podeželskim kinogledališči?

Nova stopnja amortizacije in obresti na osnovna sredstva podjetij je precej visoka. Plačevati jo morajo tudi kinogledališča, čeprav bi morala imeti odredeno mesto v naši skupnosti in bi jih bilo treba ločeno obravnavati. S tem, da imajo kino gledališča enako proporcionalno obveznost do družbe, kakor ostala gospodarska podjetja, bodo priložnosti postati trgovaška podjetja. Zato se ne bomo smeli buditi, če bodo podjetja naročala samo tiste filme, ki »nesejo«. Vendar pa si bodo tudi to lahko privoščila le podjetja, ki so uvrščena v višje skupine. Podjetja v nižjih skupinah pa imajo že pri doseganju pogodb težave pri izbiri filmov. Da bi pa manjša podjetja prišla v višje skupine, je spet nemogoče, ker bi s tem morala plačevati precej večjo najemnino. Le-te pa seveda pri majhnem prometu ne bi zmogla.

Posebno v škripcih pa so kinogledališča, ki so začela dela delovati. Ta so večinoma v krajih in industrijskih središčih, kjer so si kolektivni sami nabavili projektorje in opremlili ali pa zgradili kino dvorane. Pri cenitvi osnovnih sredstev pa so bile naprave, ker so še popolnoma nove, tako visoko ocenjene, da znaša ponekod samo letni prispevek amortizacije in pa obresti na osnovu na sredstva skoraj polovico letnega bruto prometa. Večina teh podjetij je že lani, ko teh obveznosti še ni bilo, komaj shajala. Res je, da je letos prometni davek manjši, vendar pa še zdaleka ni toliko nižji, kot znaša letos samo na novo uvedeni obinski davek in pa tisoč odstotkov dražje projekcijsko ogledalo. Sedaj torej taka podjetja komaj in komaj plačujejo tekoče stroške, ostajajo jim pa nepopravne obveznosti do skupnosti in amortizacija. To pa še ni

vse. Od teh neplačanih obveznosti bo Narodna banka zaračunavala še 12% zamudnih obresti. Ker ne bo moglo podjetje poravnati niti obveznosti, niti obresti, mu bo banka blokirala tekoči račun.

Pozabiti ne smemo namreč tega, da kulturno poslanstvo filma, ki ga vrtijo v najbolj zakoniti hribovski vasici, ni nič manjše od tistega, ki ga predvajajo v največji kino dvorani v državi, pač pa je gospodarski račun negativen.

Menim, da so napačne vse obremenitve, bodisi, da temeljijo na vrednosti osnovnih sredstev ali pa na hruto prometu.

Druge nepravilnosti je obremenitev oziroma določanje prispevkov samo na podlagi bruto prometa. Dobitek je pri velikih kino dvoranah mnogo večji, čeprav plačujejo manjša podjetja mnogo manjše najemnine za filme, zato je pa vsa ostala rečja skoraj enaka. Projekcijske naprave so približno enake in porabijo enako količino električne energije, ne glede na velikost dvorane. Tudi poraba projekcijskega ogledala je enaka, in to ni majhen strošek. Prav tako

so plače operatorjev približno enake. Često pa morajo manjša podeželska kinogledališča plačevati še in še druge stroške, ki jih večja nimajo (transport filma od oddaljene železniške ali avtobusne postaje in podobno).

Večjim kinogledališčem se ni treba bati, da bodo morala prenehati delovati, čeprav progresivna davčna stopnja zmanjšuje njihovo dohodke in čeprav plačujejo večjo najemnino za filme. Manjšim se je pa treba bati, da bodo morala zapreti dvorane.

Predlagal bi vsem pristojnim tovarštem, da zaščitijo tista podjetja, ki so v nevarnosti, da jih bo treba zapreti. S tem bi prihranili nepotrebnih intervencij in deputacij potem, ko bi podjetje ne delovalo več. Predlagam tudi, da bi spremenili določanje način, ki obremenjuje podjetja z raznimi obveznostmi. Pri doseganju obveznosti naj bi upoštevali promet, naprave in skupino, v katero je podjetje uvrščeno. Razen tega pa naj bi vsa kinogledališča obravnavali kot posebno dejavnost v naši skupnosti in zanje naj bi veljali posebni predpisi. Sande Branko

Šentviška občina je sprejela proračun

Sestavili pa so ga uradniki na MLO Ljubljana

Tik pred prvomajskimi prazniki je občinski odbor v Šentvidu potrdil zaključni račun za leto 1953 in sprejel proračun za leto 1954. Odborniki so na seji govorili v glavnem o tem, da je še vedno čutili stremeljenje MLO po nekem nepotrebnem centralizmu, hkrati pa da je s tem izkazano nekako nezaupanje do občin, da bi razpoložljivi edinstvi in la ne znale gospodariti. Vendar pa prav šentviška občina dokazuje z zaključnim računom za leto 1953, da je dobro gospodarila. Njen račun izkazuje 2.225.000 presežka dohodkov. Ta znesek je nameravala občina uporabiti letos pri gradnji stanovanjskih hiš. MLO pa ga je vključil v redni letošnji proračun med dohodke in hkrati znižal ali pa celo popolnoma ukinil soudeležbo občine na drugih dohodkih MLO. Tako občina letos ni soudeležena pri prometnem davku niti pri dohodkih iz posameznih podjetij. Proračun občinskih dohodkov je na kratko odmerjen iz kmetijskih in obrtniških davkov; občina bo morala stoodstotno izterjati davke, če bo hotela uresničiti proračunske dohodke.

Občinski odborniki so tudi kritizirali nepravilen postopek MLO pri sestavljanju proračuna. Sestavljali so ga uradniki na MLO brez občine in brez volitev. Uradni predpis pa pravi, da morajo proračun občin obravnavati občine same, da je treba o njem govoriti na zborih volivcev, šele nato ga je mogoče sprejeti. Mar bomo šele sedaj, ko je že sprejet, govorili o njem na zborih volivcev? Govorili so tudi o tem, da bi nekatere stvari, ki jih ima MLO v svojem proračunu, lahko prišle popolnoma v kompetenco občine, na primer gradnja požarniških bazenov in podobno.

Proračun, ki ga je sestavil MLO za šentviško občino, predvideva 8.320.000 din dohodkov in prav toliko izdatkov.

Osebnih izdatki skupno s socialnim zavarovanjem so glavni izdatki občine. Na materialne izdatke odpade zelo malo. Socialne podpore bodo znašale 1.240.000 din, za popravila občinskih cest je določenih 2.119.000 din, podpore organizacij znašajo 593 tisoč din, vse ostalo pa gre za osebne in druge malenkostne materialne in funkcionalne izdatke.

Sprejeli so tudi proračun sklada: sklad za obnovo gozdov, za vzdrževanje novogradenj, za komunalno dejavnost; sprejeli so še proračun uprave zgradb, zemljišč in pokopališč.

Razen zneskov, s katerimi upravlja občina, ima za šentvid tudi MLO v proračunu več zneskov. Za šole in ostale prosvetne ustanove je na primer predvidenih 21.125.000 din v rednem proračunu. V proračunu investicij pa je predvidenih za gradnjo gimnazije 31.300.000 din, za dve stanovanjski poslopji 20 milijonov din, za čistilne naprave in kanalizacijo 30 milijonov din itd.

Na seji so odborniki izrazili željo, da bi zlasti pospešili gradnjo gimnazije in čimprej uredili čistilne naprave.

Kako je s preskrbo zelenjave v Slovenjem Gradcu

V Slovenjem Gradcu bi bilo vse kakor koristno, da bi kakšno trgovsko podjetje prišlo prodajati zelenjavo in sadje. Če tega ne bi storila trgovska podjetja, naj bi poskrbeli, da bi kdo drug odprl branjarijo. Dobro bi bilo uvesti tudi trg za povrtnino, sadje, jagica in podobno, kar ima v vseh večjih krajih. Tržnica v Slovenjem Gradcu pa je amaj prazna.

Zaradi hladnega podnebja pridejo ljudje, ki imajo vrtnice, zelenjavo zelo kasno, kupiti pa je nimajo kje. Sadej (jabolk, pomaranč, limon, jesač) pa tudi še kaj drugega, prodajajo kdaj pa kdaj tri, trgovine z mešanim blagom.

V Metliki bodo odprli nov dijaški dom

Na metliški občinski praznik, v nedeljo 9. maja, bodo v Metliki na Pungertu odprli nov dijaški dom. Poslopje je bilo zgrajeno že tik pred vojno, letos ga le še dokončali in uredili prostor okoli njega.

Dijaški internat je bil doslej v metliškem gradu. Bil pa je precej na tesnem, zlasti še, odkar je nekaj sob zasedlo okrajno sodišče. Vendar pa je bil dom, razen guštanjskega, že prva leta po vojni za vzor vsem ostalim internatom zaradi čistoče, opreme in ureditve. V njem je živelo na stotine dijakov. Zaradi pomanjkanja prostora pa jih je morala uprava mnogo odkloniti. Potreba po novem dijaškem domu je bila vsako leto večja.

Za poslopje na Pungertu so se potegovala razna podjetja in ustanove, končno so ga dobili dijaki metliške gimnazije. V njem je bilo treba marsikaj preurediti in prezidati, ker ni bilo zidano za dijaški dom. Sedaj je prijetno urejen; v njem so svetle spalnice, kuhinja, dnevna soba, knjižnica, kuhinja, dve jedilnici, sobe za upravnika, oba prefekta in ostalo osebje. V umivalnicah in v kopalnicah je mizla in topla voda itd. V nov dom bodo prišli predvsem otroci padlih borcev in otroci brez staršev iz Metlike in okolice.

PRIPRAVLJALNI ODBOR DOBIVA VEDNO VEČ PRIJAV ZA FESTIVAL MLADINE HRVATSKE IN SLOVENIJE

Za festival mladine Hrvatske in Slovenije, ki bo v koprskem in bujskem okraju, dobiva pripravljalni odbor dnevno na desetine prijav pevskih zborov in kulturnih skupin iz vseh krajev Slovenije in Hrvatske. Zlirje, pri centralnih komitejih Ljudske mladine Slovenije in Hrvatske bodo zbrale najboljše skupine za sodelovanje na festivalu. Vse skupine, ki bodo nastopale ob festivalu, bodo prejele diplome.

Na festivalu bosta nastopala tudi najboljša zbora Slovenije in Hrvatske, in sicer Akademski

Z=A=D=N=J=E=V=E=S=T

OB ROBU ZENEVSKE KONFERENCE

Bidault v škripcih

Francoski načrt za ureditev indokitajskega problema na osnovi status quo in volitev pod mednarodnim nadzorstvom

(Od posebnega dopisnika »Borbe«)
Zeneva, 5. maja. — Po večerjenju — kakor tukaj pravijo — »burnem in dramatičnem nočnem telefonskem razgovoru s Parizom«, je francoski zunanji minister odšel na večerjo k ministru Eden. Njegov položaj zdaj res ni zavidanja vreden. Francoska skupščina je zelo razpoložena zaradi politike zunanjega ministra, ki ni uspel z načrtom o likvidaciji Ho Si Minhovega Vietnam. Churchillova deklaracija proti intervenciji in Eisenhowerjevo poročilo o potrebi »modus vivendi« sta se bolj poslabšala položaj šefa francoske delegacije.

Tudi vlade treh Združenih držav Indokine so postale neposlušne. Šele po večdnevni Bidaultovi naporih in mnogih koncesijah, da bi čim prej začeli razpravi o Indokini, so vlade Vietnam, Kambodže in Laos poslale svoje delegacije v Zenevo. Najbrž se jim zdi naglica odvet, ker so pričarani, da bo deževje v Indokini zmanjšalo pritisk Glavovih čet, kar bi prineslo Združenim državam enakopravnejše stališče za pogajanja s sovražnikom.

Za Bidaulta je tudi neprijeten prihod Ho Si Minhove delegacije, če že zaradi drugega ne, pa zato, ker ima tisti, ki prvi pride, večjo propagandno moč, da se izkaže kot pristajatelj na premirje.

Po večerji z Edenom se je Bidault nekajkrat razgovarjal s Parizom. Davi se je pojavil tu načrt za ureditev indokitajskega vprašanja, naznanjen »francoski načrt«, ki določa: prekinitev sovražnosti; status quo v Indokini, kar pomeni, naj bi obdržali sedanje položaje. Bidault je v Ho Si Minhovih čet; mednarodno nadzorstvo; splošne volitve po vsem ozemlju 15 do 30 dni po prekinitvi sovražnosti; gospodarsko obnovo države, največ s pomočjo ZDA.

Ta načrt, ki ima sicer prav toliko odprti vprašanji, kolikor so jih doslej počale razprave o Nemčiji in Koreji, bo za francosko delegacijo osnova pri razgovorih o Indokini. V vsakem primeru pa se ta načrt ne razlikuje preveč od sovjetskega predloga in poleg tega navzile pomankljivostim in prazninam nudi konkretno možnost za doseg soglasja z ostalimi zahodnimi zavezniki.

Za današnji dan je značilna obilica raznih kosi, večerji in neuradni razgovori, med katerimi je najpomembnejši sestanek med Edenom in Molotovom.

V. Teslić.

V PETEK ALI SOBOTO

Zeneva, 5. maja (R). Poročajo, da sta se francoski in sovjetski predstavnik domeni, da bodo začeli na ženevski konferenci razpravljati o Indokini v petek ali soboto.

INTERVENCIJA ZA PREMIRJE

Zeneva, 5. maja (AFP). Baje je danes francoska delegacija na

SAH
Moskva, 5. maja (Tas). — V 20. partiji dvoboja za svetovno prvenstvo v šahu se je Botvinnik v 73. potezi predal. Stanje: Botvinnik 10,5, Smislov 9,5 točke.

NOGOMET
Škotska — Norveška 1:0.

Mestno plinarno v Mariboru bodo povečali

Z razvojem mesta Maribora so potrebe po plinu vsak dan večje. Mestna plinarica, ki je lani proizvajala dnevno po 3200 kub. metrov plina, bo proti koncu letošnjega leta povečala proizvodnjo za 1000 kub. m dnevno. Takšno povečanje zahteva razširitev in dograditev plinarne. V investicijskem delu proračuna MLO je določenih v ta namen 42 milijonov din.

Kardelj in Bakarić v Splitu

Split, 5. maja. — Danes popoldne sta prispela v Split podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj in predsednik Sabora LR Hrvatske dr. Vladimir Bakarić. Sodiijo, da bosta jutri prisostvovala skupščini stalne konferenze mest.

Nalivi nad Dien Bien Fujem

Hanoi, 5. maja (AFP). Navzlic stalnim nalivom se pripravljajo za naslednjo bitko oblegovalci in obleganci v Dien Bien Fuju. Ho Si Minhovi vojaki so danes z vso naglico kopali nove jarke skoraj pred nosom francoske obrambe — na zahodni strani trdnjave vsega 400 m od poveljniškega mesta v Dien Bien Fuju. Zaradi dežja francoska letala ne morejo niti napadati niti pošiljati v trdnjavo pomoč.

BIDAULT NE BO ŠEL V PARIZ

Zeneva, 5. maja (AFP). Francoski predstavnik je izjavil, da vodja njihove delegacije, zunanji minister Bidault, ne bo zapustil ženevske konference zaradi jutrišnje seje francoske skupščine. Na tej seji bodo glasovali o zapuščini vladi, kar je Laniel povezal z glasovanjem o datumu razprave o Indokini.

ZAOSTRITEV SPORA MCCARTHY-STEVENS

Washington, 5. maja (AFP). — Med McCarthyjem in ameriško vojsko se je danes vnel nov spor. McCarthy je namreč v senatnem pododboru pokazal kopijo nekega pisma, ki ga je po njegovih trditvah poslal leta 1951 direktor federalnega preiskovalnega urada Edgar Hoover poveljniku

vojaške obveščevalne službe in ga opozoril na morebitno subverzivno dejavnost v raznih vojaških enotah. Hoover pa je zanikal, da bi imel original tega pisma v arhivu preiskovalnega urada.

Odvetnik ministra vojske Stevens je označil McCarthyjevo kopijo kot »izreden falsifikat«.

Nočne brzjavke

BUENOS AIRES — Radio Paragvaj javlja, da se je neka konjeniška divizija uprla vladi. Poročajo pa, da so policija, vojska in ljudstvo na strani vlade. Ni pa še poročil, ali so upor zadušili.

NEW DELHI — Predsednik vzhodnopakijske vlade Szal Hak je v Kalkuti izjavil, da ni prepričan v smotnost politične razdelitve kontinenta in da zani »obstaja Indija kot celota«. Obsedil je sovjetske izbrane v posameznih indijskih pokrajinah in pozval k sodelovanju obe Bengaliji in vse pakistanske ter indijske države.

RIM — Tajnik italijanskih komunistovskih sindikatov Di Vittorio je napovedal, da bodo njegove organizacije pripravile stavke v industriji in s tem protestirale, ker je Združene industrije odbilo zahteve po zboljanju delavskih mezd.

LONDON — Selwyn Lloyd je v Spodnjem domu izjavil, da ni ne ve, da bi se deset držav sporazumelo o razpravi za vzpostavitev sistema kolektivne varnosti v jugovzhodni Aziji, pač pa da so pripravljene polskati možnost za tako razpravo.

ZENEVA — Južnokorejska delegacija je danes novinarjem razdelila dokumente o zgodovini in zemljepisni Koreje ter o agrarni reformi v Južni Koreji. Na ta način hočejo zavrniti obtožbe severnokorejskega predstav-

nika, da južnokorejska vlada ni ničesar storila za razvoj države.

ZENEVA — Jugoslovanska delegacija, ki je sodelovala na konferenci glede trgovine med Vrhodom in Zahodom je danes odpotovala iz Zeneve v Beograd.

WASHINGTON — Eisenhower je na tiskovni konferenci glede spora McCarthy — armada dejal, da še vedno popolnoma zaupa ministru vojske Stevensu.

PRAGA — Zunanje ministrstvo CSR je izročilo veleposlanstvu ZDA protestno noto zaradi pošiljanja balonov s propagandnimi letaki iz ameriške cone Nemčije v CSR.

RIM — Rečevalna skupina v rudniku Ribolla doslej še ni mogla priti do 24 zasutih rudarjev. Dvomijo, da bi jih sploh še našli žive.

PARIZ — Predstavnik atlantskega pakta je nekoč sporočil, da bo maršal Juin obdržal položaj vrhovnega komandanta osrednjega evropskega sektorja. Dodal je, da je s tem zanje končana afera Juin.

HELSINKI — Vodja stranke švedske manjšine na Finskem Ralf Tuorngren je sestavil novo finsko koalicijsko vlado, v kateri je 6 članov agrarne stranke, 6 socialistnih demokratov in 1 neodvisni minister. Bivši predsednik vlade Kekkonen je prevzel zunanje ministrstvo.

Ločani nočejo zaostajati za sosedi

Nekako na sredji poti med Konjicami in Poljčanami je vas Loče, ki je med največjimi v zgornji Dravinski dolini. Vešedel je o prebivalcih, ki so zaposleni v opokalni in v ob.

štva dokaj dela. Imeli so že več različnih pridelkov, nekaj lizer, precej raznih sadnikov po vaseh. Ob prvem maju so pripravili slavnostno akcijo, na praznik pa več izletov na Pohorje in na Boč. Poseben odboj

V Poljčanah se lesna industrija lepo razvija

Škotskih podjetij; nekaj pa so jih vozi na delo v Konjice. Zreče in drugim. V vasi je tudi državno kmetijsko poselstvo, ki se najbolj bavi s kokošarstvom. Po vsaj naši domovini pošilja umetno valjene piščance priznanih pasem. Precejšnjo vlogo pri razvoju kmetijstva v tej občini imata KZ. Nabavila je že precej različnih kmetijskih strojev, ki jih danes pridno uporabljajo. Njen mesečni promet se giblje od 8 do 9 milijonov din; v odkupni sezoni pa je promet še večji.

Opekarna zaposluje prilljžno do 60 delavcev. Zadnja leta so zgradili nove sušilnice, uredili nekatere higienske naprave in deloma izboljšali proizvodni proces. Toda kljub temu je s težavo konkuriralo sosednjim podjetjem v drugih krajih.

Gospodarska dejavnost kraja je precejšnja in raznovrstna, zato imajo tudi politične organizacije in dru.

Postanite naročnik »Ljudske pravice — Borbe« in zavarovani boste za primer nesreče ali smrti.

LESNOINDUSTRIJSKO PODJETJE „SANA“ V SANSKEM MOSTU nujno potrebuje elektromotor

180—220 kW 380 V s 420 do 760 obrati v minuti

Ponudbe pošilite na PDI „SANA“ — SANSKI MOST

PREDI NICA IN TKALNICA

Maribor

RAZPIŠUJE

MESTO TEHNIČNEGA VODJE

Pogoji: Strojni ali tekstilni inženir z 10-letno prakso v tekstilni stroki ali tekstilnim tehnikom s 15-letno prakso.

Ponudbe poslati do 31. maja 1954 na Upravni odbor podjetja z dokazili o strokovni izobrazbi in praksi ter z življenjepisom.

Plača po tarifnem pravilniku!

»14 OKTOBAR«

TOVARNA GRADBENIH IN RUDARSKIH NAPRAV V KRŠEVCU

POZIVAMO VSE DELAVCE IN USLUZBENCE

ki so bili leta 1953 nad tri mesece zaposleni in so po rednem potu prekinili delovno razmerje, da pošljejo svoje naslove ali se v roku treh mesecev od dneva objave oglasa osebno javijo podjetju glede

izplačila presežka plačnega sklada

Po tem roku presežkov ne bomo izplačevali.

Obenem javljamo, da potrebuje podjetje visokokvalificirane strugarje

Plača po tarifnem pravilniku. Za poročene stanovanje zagotovljeno.

2191